RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

PIERWSZY POLSKI TYGODNIK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU BRANŻY ŻELAZA, MASZYN, METALI, MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH ORAZ BRANŻ POKREWNYCH

DWA BEZPŁATNE DODATKI „ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA" ORAZ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE"

PRZEDPŁATA: Kwartalnie $3\frac{1}{2}$ zł. Dla Gdańska $3\frac{1}{2}$ guld., dla Niemiec $3\frac{1}{2}$ mk. Dla Ameryki 1 dolara kwartalnie.

CENY OGŁOSZEŃ: $\frac{1}{1}$ str. 100 zł, $\frac{1}{2}$ str. 60 zł, $\frac{1}{4}$ str. 35 zł, $\frac{1}{8}$ str. 20 zł, $\frac{1}{16}$ str. 10 zł. Ogłoszenia na okładce z dopłatą. W Gdańsku te same ceny w guldenach. — Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobn. taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje inna taryfa.

Redakcja i Administracja
Poznań, Wielka 10. Telefon 22-77

Wyłączne zastępstwo na Gdańsk:
Biuro ogłoszeń „Devera" - Gdańsk, Langgasse 75. Telefon 11-77.

Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań. — Przy wszelkich kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy w Poznaniu.

Na wypadek zwłoki lub skargi sądowej, wszelkie rabaty upadają.

KONTO CZEKOWE: P. K. O. w POZNANIU Nr. 202-796

Nr. 30. Poznań, 30 lipca 1926 Rok VI

TREŚĆ NR. 30:

Nasz przemysł cynkowy.

I.

Mówiąc o przemyśle cynkowym w Polsce, ma się w pierwszym rzędzie na myśli przemysł cynkowy polskiego Górnego Śląska. Nie można wprawdzie pominąć tejże gałęzi przemysłu w Małopolsce czy też w Kongresówce, która reprezentowana jest przez takie firmy, jak: Franko-Rosyjskie Towarzystwo Górnicze Sp. Akc., Towarzystwo Akcyjne Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich, oraz Giesche Sp. Akc., Trzebińskie Zakłady Hutnicze z ich produkcją surowego cynku, wynoszącą w roku 1925 łącznie 16.274 tonn. Ilość ta jest dość znaczną; znikomą jednakowoż w porównaniu z produkcją cynkowni górnośląskich, z których najpoważniejsze: Ks. Donnersmark, Giesche Sp. Akc., Zakłady Hohenlohe Sp. Akc., Śląskie Kopalnie i Cynkownie, oraz The Henckel v. Donnersmark Beuthen Estates Limited, dały zatrudnienie w tymże samym roku 16.441 robotnikom, wykazując produkcję surowego cynku za rok 1925 — 98.151 tonn.

Na polskim Górnym Śląsku zaczęto produkować w większych ilościach cynk metaliczny poraz pierwszy w początkach 19 wieku, mianowicie przez Jana Ruberga. I to, że w następnych latach nie tylko polsko-górnośląski przemysł cynkowy, lecz również tak Małopolski, jak i Kongresówki, pomimo piętrzących się trudności, rozwinął się niezwykle i osiągnął swój wysoki poziom, należy przypisać jego nadzwyczajnie dogodnemu położeniu. Potrzebne do produkcji cynku kruszce, leżą nad formalnie niewyczerpanemi pokładami węgla kamiennego, albo też w pobliżu tychże, tak, że mogą być bez wielkich kosztów transportowych, przy użyciu jedynie stosunkowo tanich sił roboczych, zaraz na miejscu swego wydobycia wyzyskane.

Zbytecznem jest narazie omawiać znaczenie dla polskiego przemysłu cynkowego węgla kamiennego z bezpośrednio stykających się z sobą zagłębi Polsko-Górnośląskiego jak i Dąbrowskiego. Odnośnie tylko do pochodzenia kruszców wypada po krótce sprawę tę omówić.

Polsko-górnośląski przemysł cynkowy sprowadza do dzisiaj jeszcze po większej części potrzebną rudę z pięciu kopalń, leżących w Zagłębiu Bytomskiem, położonem między pozostającem po niemieckiej stronie Górnego Śląska Bytomiem, a Tarnowskiemi Górami, oraz byłą niemiecko-rosyjską granicą. Niezwykłe te pokłady kruszcowe eksploatowane były już w wieku 16, gdzie początkowo od roku 1867 odbudowano górne pokłady złoża, wydobywając więcej lub mniej czysty węglan cynku, lub galman. Po dostatecznem wyczerpaniu górnych pokładów galmanu, przystąpiono do odbudowy niżej położonych, obficie zalegających złóż blendy cynkowej, która do dzisiaj jest podstawowym produktem dla przeróbki w cynkowniach. Wysokość wydobycia

rud cynkowych na polskim Górnym Śląsku w ostatnich latach obrazuje poniższa tabelka:

	1913	1922	1923	1924	1925
Galman w tonnach	105.051	36.692	48.799	48.037	72.417
Blenda cynk. „	307.924	173.0.43	165.898	188 175	246.564
Razem rud tonn	412.975	209.735	214.697	236.812	318.982

Powodem zmniejszenia wydobycia rud w czasach powojennych było przedewszystkiem znane ogólne ciężkie położenie gospodarcze, jak również ta okoliczność, że z pozostałemi niewydobytemi zapasami rud gospodaruje się o wiele oszczędniej.

W skład przemysłu cynkowego Kongresówki oraz Małopolski wchodzące Zakłady Franko-Rosyjskiego Towarzystwa Górniczego Sp. Akc., oraz Towarzystwa Akcyjnego Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich, otrzymują rudę cynkową, i to przeważnie galman z dwu kopalń, leżących w okolicy Bolesławia. Produkcja tychże kopalń przedstawiała się w ostatnich latach następująco:

	1913	1922	1923	1924	1925
tony	114.251	43.630	46.228	37.982	54.993

Giesche Sp. Akc., Trzebińskie Zakłady Hutnicze są od roku 1916 własnością Giesche Sp. Akc. w Katowicach, zasilane w rudę i to przeważnie blendę cynkową z leżącej w obrębie polskiego Górnego Śląska, a należącej do Sp. Akc. Giesche w Katowicach kopalni „Bleischarley".

Łączne wydobycie i przerobienie w cynkowniach polskich kruszców cynkowych, wynosiło w ubiegłych latach:

	1913	1922	1923	1924	1925
tony	527.226	253.365	260.925	274.794	373.974

Pod względem procentowej zawartości cynku w rudzie polsko-górnośląskiej przedstawiają się one następująco: Blenda cynkowa w urobku 12—15%, w przerobionym kruszcu około 40%, Galman 9 do 11%, w szlamie galmanowym (produkt płuczki kruszcowej) 20—28%.

Wydobywane swego czasu rudy Kongresówki oraz Małopolski, gdzie przeważnie wydobywano galman, posiadały zawartości cynku 25—28%. Rudy te były daleko więcej wartościowe, jako stosunkowo wolne od żelaza.

Niezależnie od rodzimego kruszcu, używają polskie huty cynkowe, a przeważnie cynkownie górnośląskie jako domieszkę dla powiększenia wydajności, wysokowartościowych rud zagranicznych. Te sprowadzają przedewszystkiem z Hiszpanji, Australji, Austrji, Skandynawji, Północnej Afryki, Włoch, Francji, Niemiec. Ilość importowa zależna jest od każdorazowej konjunktury na rynku cynkowym, która to ilość normowaną jest przez powyższą dla tego, że wysokie koszta transportowe, jakiemi kruszec zagraniczny jest obciążony, nie zawsze opłacają się. W ubiegłym roku importowano rudy cynkowej 11.928 tonn.

Jak już uprzednio wspomniano, polski przemysł cynkowy w swym rozwoju walczyć musiał z wszelkiego rodzaju trudnościami, tak technicznej, jak i gospodarczej natury. W szczególności wystąpiły one, gdy cynkowy przemysł polsko-górnośląski, wyczerpawszy swe pokłady galmanu, był zmuszonym dla produkcji cynku używać blendę cynkową. Kruszec ten, o bardzo wielkiej zawartości siarki, nie może być, jak wiadomo, bezpośrednio przerabianym, lecz wymaga uprzedniego prażenia, które powoduje odsiarkowanie tegoż. Czynność tę uskuteczniają specjalne prażalnie blendy cynkowej. Budowa tychże prażalni, w szczególności budowa dobrze i racjonalnie pracujących pieców prażalniczych, była połączona z wielkiemi trudnościami technicznemi. Wyłoniły się dalsze, daleko większe, jakby się zdawało, trudności natury gospodarczej, to jest problem, w jaki sposób unieszkodliwić uwolniony przy prażeniu, a niezwykle szkodliwy dla wszelkiego życia dwutlenek siarki. Przemysł cynkowy ujrzał się wtedy zmuszonym podjąć produkcję kwasu siarkowego i do dzisiaj mamy na polskim Górnym Śląsku dziewięć czynnych prażalni blendy cynkowej, będącemi równocześnie fabrykami kwasu siarkowego. Wysokość produkcji tychże zakładów wykazuje poniższa tabelka:

	1913	1922	1923	1924	1925
Blenda prażona tony:	385.827	203.855	228.920	194.336	258.122
50° Be Kwas siarkowy:	255.589	181.825	198.682	150.698	214.799

Powyższe cyfry pozwalają uzmysłowić sobie dokładnie, jakie znaczenie dla przemysłu cynkowego polskiego Górnego Śląska posiada przeróbka blendy cynkowej, wykazując równocześnie, jak bardzo obciążonym jest ów przemysł przymusową produkcją kwasu siarkowego.

Inż. A. Ciszewski.

Zastój w fabrykacji silników.

Niema rady przeciwko przemocy: trudności finansowo - gospodarcze wciąż duszą przemysł i handel, raz mniej, drugi raz więcej, zależnie od specjalnych konjunktur każdego przemysłu nietylko na rynku krajowym, ale i na rynku międzynarodowym. Do najcięższej obecnie dotkniętych zaliczyć należy nasz przemysł silnikowy, a zwłaszcza wytwórnie silników spalinowych. Przedstawicielami tego przemysłu w Polsce są fabryki „Ursus" i „Perkun". Obszernie pisaliśmy o nich w okresie Targów Poznańskich. Obie przechodzą ciężkie chwile. Brak zamówień z jednej, a z drugiej strony niemożliwość pozbycia się wykonanych silników, uniemożliwiają dalszą pracę i grożą redukcją zatrudnionych robotników.

Fabryka Tow. Akc. „Ursus" — wykonuje silniki spalinowe na ropę dwu- i czterotaktowe systemu Diesla, oraz armatury na wodę i gaz.

Wśród odbiorców krajowych silników, główną część stanowią instytucje samorządowe, młyny i elektrownie prowincjonalne. Po przewrocie majowym sprzedaż silników ustała zupełnie, wobec niepewnej sytuacji politycznej. Na początku lipca rb. zainteresowanie wzrosło, jednak wykonywa się towar na skład.

Ministerstwo Spraw Wojskowych bierze udział w zamówieniach silników w ilości 15—20 procent ogólnych zamówień.

Dział traktorów przeżywa kompletny kryzys. Rozpoczęto ich budowę w 1921 r. Obecnie leży na składzie około 100 traktorów, których sprzedaż wobec wielkiej konkurencji zagranicy, a zwłaszcza Szwecji i Stoczni Gdańskiej, jest obecnie prawie zupełnie wykluczona. Traktory, wyrabiane przez fabrykę „Ursus", są typu, podobnego do amerykańskiego i kalkulują się obecnie około 600 dolarów za sztukę. Na zastosowanie traktorów w Polsce, wpły-

wa ujemnie niepewna sytuacja wielkiej własności ziemskiej z powodu reformy rolnej.

W październiku br. rozpocznie się budowa samochodów w fabryce pod Włochami, która jest już na ukończeniu. Przewidywana jest produkcja 2 samochodów dziennie. Ministerstwo Spraw Wojskowych zamówiło w fabryce 300 samochodów ciężarowych typu francusko - włoskiego.

Minimalny eksport wyrobów fabryki „Ursus" do Łotwy i Rumunji nie jest zdolny zużyć gotowych zapasów. Pertraktacje zaś z Sowietami przeciągają się już od roku i niema co liczyć na bliskie ich ukończenie. Główną trudność stanowi 10-miesięczny kredyt, żądany przez Sowiety, którego jednak fabryka udzielić nie może.

Zakłady „Ursus" zatrudniały w normalnych warunkach gospodarczych około 300 robotników. Od sierpnia 1925 r. zaczęto ich zwalniać i do września tegoż roku wymówiono pracę około 50 proc. Od tego czasu robotnicy nie są już redukowani i pracują pełne 6 dni w tygodniu.

Czy stan obecnej produkcji 50 proc. normalnej, da się nadal utrzymać, będzie zależało od napływu nowych zamówień.

* * *

Cięższe jeszcze wydaje się położenie fabryki „Perkun". W warunkach normalnych zatrudniała fabryka około 550 ludzi, obecnie tylko 500. Redukcja jednak tych i tak szczupłych sił robotniczych wciąż postępuje, brak bowiem zamówień na nowe prace. W sezonie bieżącym panuje zupełny zastój ze strony odbiorców prywatnych, którzy w normalnym czasie zakupywali towaru przeciętnie za 100 tysięcy złotych miesięcznie. Obecnie leży na składzie silników niesprzedanych na sumę 600 tysięcy złotych.

Fabryka „Perkun" pracuje przeważnie dla wojska. 75 proc. produkcji fabryki stanowią zamówienia M. S. Wojsk. Jednak w związku z ogólną redukcją budżetu państwa, dalsze zamówienia wojskowe nie napływają, zaś dawne wystarczą na okres 2-miesięcznej pracy.

Ceny silników fabryki „Perkun" są niższe, aniżeli ceny silników zagranicznych. Jednak fabryka nie jest w stanie dać kredytu takiego, jaki daje zagranica (nawet do 3 lat) i wskutek tego konkurencja z niemi jest ciężka i prawie niepokonalna.

Fabryka „Perkun" pracuje też i na eksport. W czasie inflacji marki polskiej wyeksportowano do Francji i jej kolonij około 200 silników, eksportowano również w tym czasie i do Anglji. Obecnie wywóz skierowany został do Rumunji i Turcji.

Stan fabryk „Ursus" i „Perkun" jest ciężki i horoskopy na przyszłość nie są zbyt pomyślne, wobec wielkiej drożyzny i braku kredytu obrotowego i z powodu niemożności udzielenia odbiorcom długoterminowego kredytu.

Spodziewać się należy, że wobec obniżenia stopy procentowej, obieg kapitałów się wzmoże i że przez to i nasz przemysł silników spalinowych odzyska dawną swoją siłę produkcyjną.

H. Groński.

Z południowo-niemieckiego rynku metalowego.

Południowo - niemiecki przemysł maszynowy nie doznał spodziewanego polepszenia, mimo potanienia kapitału i wzmożenia się jego obrotu w kraju. Można sobie to łatwo wytłumaczyć. Potanienie kapitału i wzmożenie jego obrotu bankowego, oddziaływują bezpośrednio na korzyść fabrykantów, a mniej na korzyść konsumentów. Przezto, chociaż umożliwiają obniżenie cen wyrobów, nie potęgują tem samem jeszcze siły pokupnej użytkowców, wskutek czego i popyt na maszyny na rynku krajowym pozostaje nadal słaby. Z zagranicy znowu zamówienia na wyroby nie nadchodzą, gdyż fabrykaty niemieckie muszą z rynków zagraniczn. ustępować, wypierane stale przez wyroby krajów waluty niskowartościowej. Zaś odstępowanie własnych wyrobów po cenie produkcji lub niżej, jedynie, by zatrzymać jakiś mniejwartościowy rynek zagraniczny, nie leży w interesie wielkiego przemysłu żelaznego Niemiec Południowych.

Pewnego rodzaju deskę ratunkową stanowi ruch instalacyjny, powodowany reorganizacją przemysłu i pracy, wskutek czego liczne fabryki muszą przerabiać i uzupełniać swoje urządzenia techniczne i maszynowe.

Podobnie przemysł i handel żelaza budowlanego, wcale nie cieszą się żadnem ożywieniem. Prace adoptacyjne i reorganizacyjne fabryk, które w przemysł maszynowy wniosły pewne ożywienie, nie mają dla przemysłu żelaza budowl. i fasonowego żadnego znaczenia, a ruch budowlany, jak wszędzie, tak i w Niemczech mniej dopisuje, jak po inne lata.

W dziale żelaza fasonowego silnie odczuto na rynku południowo-niemieckim współzawodnictwo zakładów zachodnio-niemieckich. Wywóz dźwigarów i podciągów w wysokości średnika od 80 mm. w górę, podniósł się w maju o 38 569 q. osięgając ilość q. 141 162. Przytem dorzecze Saary importowało q. 114 922, Alzacja i Lotaryngja q. 16 805 Księstwo Luksemburskie q. 4 993. Ogółem wywóz dźwigarów i podciągów o środniku 80 mm. i wyżej podczas pierwszych 5 miesięcy bieżącego roku wyniósł q. 508 208, a przywóz 437 189 q.

Handel żelaza fasonowego o mniejszych pomiarach od wyżej podanych dźwigarów i podciągów również doznał zastoju, owszem, w porównaniu do poprzednich miesięcy czasokresu styczeń—kwiecień, w maju poważnie się obniżył. Na ogólną liczbę qu. 3 571 458 wywiezionego żelaza fasonowego przypada na miesiąc maj tylko 607 400 q. gdy na kwiecień qu. 933 644. Przywóz również się obniżył. Ogółem w ciągu pierwszych pięciu miesięcy przywieziono żelaza fasonowego 607 752, z tego w kwietniu 151 315 qu. a w maju 140 014 qu.

Jeszcze jedną charakterystykę tutejszego handlu żelazem fasonowem. Odbywa się on przeważnie partjami mniejszemi zazwyczaj niżej 15 tonn. Ceny też są odpowiednie do ospałego toku handlu: nie rzadkie były oferty na 100 kg. prętówki, płosów i płozów w partjach niżej 15 tonn 12,75—13,50 mk. loco składnica w Mannheimie.

Handel blachami też nie lepszy. Zapasy w hurcie nie wyczerpane; dlatego też nie udzielają żadnych zamówień fabrykom. Wszelkie starania celem ożywienia ruchu spełzły na niczem, nie pomogły nawet daleko idące redukcje cen i dogodne warunki płatnicze: blachy nie idą. Ostatnie dni przyniosły lekką tylko poprawę w handlu na blachę cynkową, na którą ceny poprawiły się.

Handel rurami budzi mało zainteresowania: ani fabryki się spieszą z wyrobem, ani przemysł budowlany z kupnem. Małemi partjami idą rury wybrakowane, dlatego, że tańsze. Taksamo i drut walcowany jako i prętówka drutowa nie mogą się wybić, chociaż przy zamówieniach wagonowych fabryki udzielają odbiorcom bardzo znacznych zniżek cen.

Drut zaś oraz gwoździe drutowe nie znajdują zbytu, gdyż fabryki skrzynek i ruch budowlany stoją.

W stosunku odwrotnym do ruchu w przemyśle i handlu żelaza stoi ilość domów handlowych branży żelaznej. Mimo, że dawnych zdaje się i tak było już za wiele, powstają codzień nowe firmy i zakłady handlu żelazem i wyrobami żelaznemi. Bezpośredni skutek jest ten, że gdziekolwiek nie dociera ustalona cena, wszędzie daje się zauważyć wprost skandaliczne podbijanie się wzajemne, byle tylko sprzedać coś więcej od współzawodnika i tak odciągać mu klientów. Wobec tego ujawnia się coraz więcej potrzeba jednolitej akcji celem oznaczenia cen w sprzedaży detalowej. Jedynie drogą cen konwencyjnych zdoła się kres położyć tej orgji nieuczciwego handlu.

R. W.

Pogłoski o sprzedaży Huty Bismarka.

W ostatnim numerze „Rynku Metalowego i Maszynowego" zamieściliśmy krótką notatkę o pertraktacjach, toczących się między Hutą Bismarka a „Alpine Montan-Gesellschaft" w sprawie odstąpienia wymienionemu towarzystwu większego pakietu akcyj Huty Bismarka.

W tej sprawie dowiaduje się z dobrze poinformowanej strony warszawska „Rzeczpospolita", że sam fakt sprzedaży posiadanych akcyj Huty Bismarka przez Alpine Montanwerke trustowi westfalskiemu nie został wprawdzie dotąd oficjalnie potwierdzony, nie jest jednak wykluczonem, że transakcja taka rzeczywiście doszła do skutku. Alpine Montanwerke znajdują się bowiem same w dość ciężkiej sytuacji, skutkiem czego były zmuszone swego czasu oddać 20 proc. swego pakietu akcyj firmie Gelsenkirchener Werke na pokrycie ich należytości za dostawy koksu. Ostatnio musiały one z powodu braku zbytu zagasić jeden z wysokich pieców i ograniczyć wydobycie rudy żelaznej w swych kopalniach. Jest więc rzeczą możliwą, że chcąc uzyskać środki na przetrzymanie obecnego przesilenia, a przedewszystkiem na spłatę gniotących długów bankowych, sprzedały także i resztę swego pakietu akcyj trustowi westfalskiemu. Trust ten przez nabycie Huty Charlotte uzyskał poprzez zespolone z nią zakłady Linke-Lauchhammer znaczny wpływ na pozostający w pewnej zależności od tych zakładów zachodnio-górnośląski trust stalowy na 2 wielkie zakłady hutnicze polskiego G. Śląska. Nie jest więc rzeczą wykluczoną, że przez nabycie pakietu akcyj Huty Bismarka od Alpine Montanwerke pragnie uzyskać wpływ także i na te największe zakłady hutnicze polskiego Śląska, których konkurencja na rynku niemieckiej stali szlachetnej z chwilą zawarcia traktatu handlowego między Polskę a Niemcami może mu się poważnie dać we znaki.

Niemniej jednak wszystkie wiadomości prasy niemieckiej i wiedeńskiej, jakoby trust westfalski przez nabycie pakietu akcyj Huty Bismarka od Alpine Montanwerke, zgromadził w swem ręku większość akcyj H. Bismarka, a tem samem uzyskał głos decydujący w jej zarządzie, są zupełnie bezpodstawne, gdyż Alpine Montanwerke posiadały wprawdzie wcale poważny udział w Hucie Bismarka, ale daleki od większości. Większość ta znajduje się w chwili obecnej w rękach banków holenderskich i szwajcarskich i niema najmniejszych podstaw do przypuszczenia, że banki te chciałyby, znajdujące się w ich rękach akcje komukolwiek sprzedać. Póki zaś to się nie stanie, ewentualna transakcja między Alpine Montanwerke a trustem westfalskim, nawet gdyby doszła do skutku, na losy Huty Bismarka najmniejszego wpływu wywrzeć nie może.

Pierwszy poznański parowóz.

W tych dniach odbył swą próbną jazdę na przestrzeni Poznań—Szamotuły pierwszy parowóz - olbrzym, skonstruowany całkowicie w zakładach H. Cegielskiego. Parowóz jest 20,65 mtr. długi o sześciu osiach z tendrem czteroosiowym. Ciężar własny wynosi 85 tonn. Parowóz zbudowany przez firmę H. Cegielski jest znacznie silniejszy od wielkich lokomotyw amerykańskich Baldwina i może pociągnąć 2000 tonn węgla, to jest 100 wagonów przy szybkości 60 klm na godzinę. Próbna jazda, odbyta przy obciążeniu 1.400 tonnowem, wykazała pełne zalety nowego parowozu. Jest on przeznaczony do transportów węgla na linji Katowice—Gdańsk. Komisja inżynierów, w skład której wchodzili pp.: komisarz rządowy Min. Kolei Żel. przy fabryce H. Cegielski, inż. Cholewiński, komisarz rządowy Min. Kolei Żel. przy fabryce wagonów „Wagon" w Ostrowie, inż. Slomczyński, przedstawiciel Dyrekcji Kolei Żel. Okr. warszawskiego Kraskiewicz i naczelnik działu parowozowego przy warsztatach kolejowych w Poznaniu, inż. Degórski, przyjęła parowóz jako odpowiadający koniecznym warunkom.

Ważne dla kupiectwa i przemysłu

TARGI i WYSTAWY

Targi Wschodnie we Lwowie
od 5 do 15 września 1926 r.

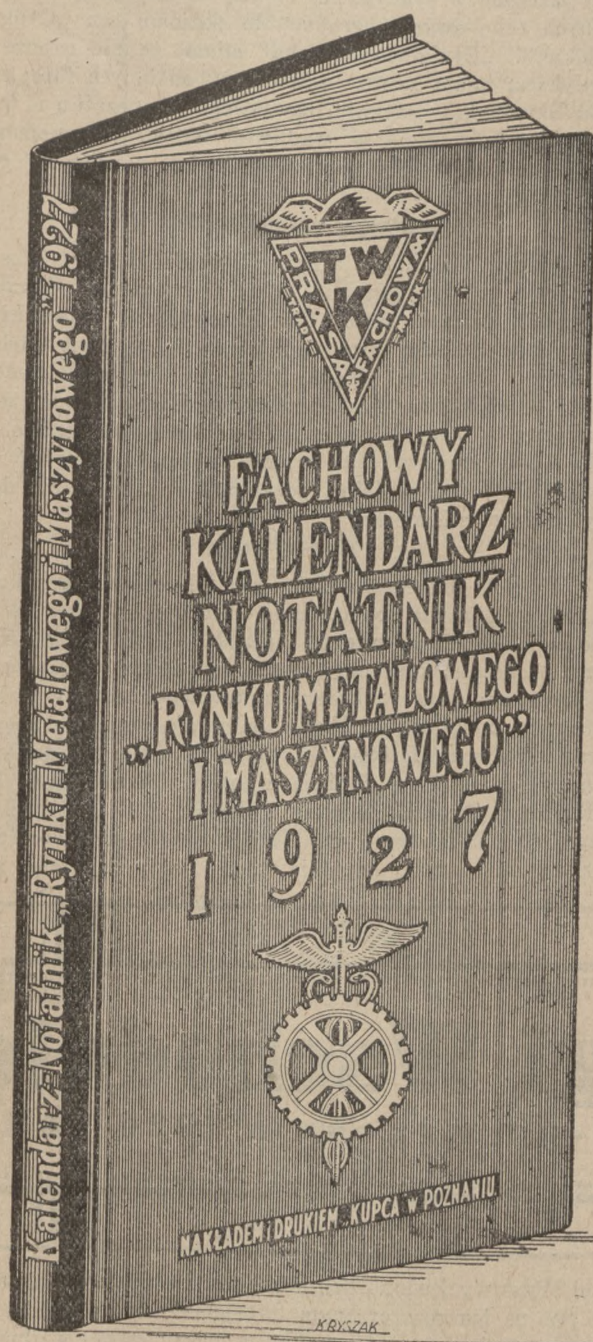
XI. Międzynarodowe Targi we Wiedniu
od 5 do 11 września 1926 r.

Jesienne Targi w Pradze
od 29 sierpnia do 5 września 1926.

Niemieckie Targi Wschodnie w Królewcu
od 29 sierpnia do 5 września 1926.

PRZED WYDANIEM DRUGIEGO ROCZNIKA

KALENDARZA FACHOWEGO NA ROK 1927

(około ¼ naturalnej wielkości).

Gdy w ubiegłym roku wyszedł z druku pierwszy nasz

Kalendarz-Notatnik

„Rynku Metalowego i Maszynowego"

w objętości 424 stron, uwzględniający w treści swej wyczerpująco działy: **metalurgiczny, maszynowy, budowlany, elektro- i radjotechniczny oraz prawno-handlowy,** mimo opóźnienia, zyskał on ogólny poklask i uznanie, przy przychylnem przyjęciu sfer zawodowych, tak przemysłu, jak i kupiectwa. — Przez wydanie Kalendarza, wypełniliśmy dawno odczuwaną lukę w perjodycznej literaturze fachowej, a wymownym tego dowodem fakt, że przeszło 2000 egzemplarzy wkrótce po ukazaniu, znalazło się w rękach kół interesowanych, z których otrzymaliśmy liczne wyrazy uznania za podjęty trud i pracę.

Obecnie przystąpiliśmy do pracy organizacyjnej nad wydaniem takiego samego

Kalendarza Fachowego na rok 1927,

który z uwzględnieniem otrzymanych wskazówek praktycznych, oraz przy pomocy wybitnych współpracowników — specjalistów z dziedziny metalurgicznej, budowlanej, elektro- i radjotechniki, ukaże się znacznie ulepszony, w szacie bogatszej pod względem treści i wykonania. **Obok umieszczona rycina, przedstawiająca ¼ oryginalnego formatu, uzewnętrznia wygląd Kalendarza na rok nowy 1927.**

Nasz prawnie zastrzeżony i pierwszy na całą Polskę

KALENDARZ - NOTATNIK
RYNKU METALOWEGO i MASZYNOWEGO
NA ROK 1927

spełnia usługi nietylko zwykłego i przeciętnego kalendarza, lecz będzie on dla każdego zawodowca z branży przemysłowca, kupca i rzemieślnika

wygodną agendę do ważnych adnotacyj dziennych;

cennym informatorem w sprawach prawno-handlowych, szczególnie z zakresu podatków i świadczeń skarbowych;

dogodnym podręcznikiem fachowym w ważniejszych zagadnieniach zawodu, zwłaszcza co do pomiarów i rozgatunkowania najczęściej zachodzących w branży artykułów;

obfitym wykazem najpoważniejszych w kraju źródeł zakupu z dziedziny metalurgicznej, maszyn, elektro- i radjotechniki, oraz artykułów budowlanych.

Z tych więc przyczyn, każdy fachowiec wymienionych branż, odsuwając wszelkie inne wydania Kalendarzowe i „Agendy",

powinien być w posiadaniu naszego Kalendarza na r. 1927.

Kto obecnie już Kalendarz zamówi, otrzyma go po cenie subskrypcyjnej 8 zł za egz. + porto, a prócz tego firma każdego subskrybenta w jednym wierszu zamieszczoną będzie **bezpłatnie w wykazie firm kupieckich lub przemysłowych** pod odpowiednią kategorją przedsiębiorstw. Gdyby wydrukowana firma wymagała więcej wierszy, to każdy dalszy wiersz kosztuje 1 zł. Gotówka za Kalendarz płatna jest przy odbiorze. Kto natomiast przekaże należytość zaraz, otrzyma Kalendarz **franco,** czyli jeszcze około **1,20 zł. taniej;** tyle bowiem kosztuje przesyłka polecona.

Zapewnione rozpowszechnienie Kalendarza w całym kraju, stanowi wyjątkowo korzystną i celową sposobność reklamy, działającej przez rok cały. Na życzenie służymy interesentom szczegółową ofertą.

Dla zamówienia dokładamy specjalną pocztówkę, którą prosimy odpowiednio wypełnić.

Wiadomości z branży

Realizacja umowy z Harrimanem.

Harriman et Co zawiadomił banki europejskie i amerykańskie o tem, że Anaconda Copper et Co nabyła górnośląskie kopalnie cynku od spadkobierców Gieschego. W celu przejęcia i eksploatacji kopalń cynku powołano do życia śląsko-amerykańskie tow. akc., które zostało już wpisane do rejestru handlowego w stanie Delaware (U. S. A.). Naczelnym dyrektorem nowego tow. akc. został prezes Anaconda Copper Co — p. Cornelius Kelley. Nowozałożone tow. akc. przyjmie od spadkobierców Gieschego cały kapitał akcyjny „Giesche Sp. Akc." oraz 6.000.000 dolarów w bonach hipotecznych niemieckiego Tow. Górniczego Georg von Giesche's Erben. Finansowanie przedsiębiorstwa odbywać się będzie przez Harrimana et Co i dom bankierski Lee, Higginson et Co. Pozatem Anaconda Copper Co ma przejąć większość akcyj Śląskiego Holdingg Co, które przejdzie w ten sposób pod kontrolę śląsko-amerykańskiego tow. akc. Do rady nadzorczej Śląsko-Amerykańskiego Tow. Akc. należą: John Ryan, przewodniczący rady nadzorczej Anaconda Copper Co; W. A. Harriman z Tow. Harriman et Co, Cornelius Kelley, prezes Anaconda Copper Co — i Georg Walker, prezes Tow. Harriman et Co. Pozatem trzech przedstawicieli ze strony spadkobierców Gieschego.

Międzynarodowy kartel metalurgiczny.

„Intrasigeant" donosi, że w najbliższych dniach podpisany zostanie traktat, dotyczący międzynarodowego kartelu metalurgicznego, do którego dotąd należą Belgja, Francja, Niemcy i Luksemburg. Na życzenie Polski zainteresowanej w tej sprawie ze względu na G. Śląsk odbędą się w najbliższych dniach rokowania w sprawie przystąpienia Polski do kartelu.

Likwidacja syndykatu cynkowego.

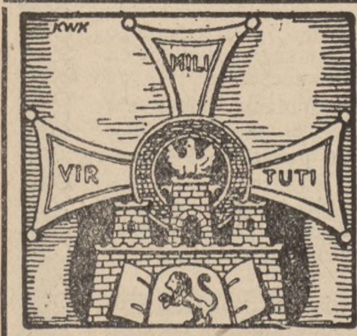
Z wiarogodnego źródła dowiadujemy się, że Syndykat Cynkowni Polskich zlikwidował swą działalność w dniu 21 b. m. Do syndykatu należały prawie wszystkie fabryki, wytwarzające blachę ocynkowaną, jak: Pierwsze Górnośląskie T-wo Wyrobów Metalowych i Cynkownia Blachy „Eme Schirakauer" w Królewskiej Hucie, „Silesia" i „Warszawska Cynkownia". Do syndykatu nie przystąpiła mimo kilkakrotnych propozycji „Polska Cynkownia", a „Huta Laura" przystąpiła częściowo, gdyż miała rynek zbytu dla swych wyrobów przeważnie w Małopolsce, gdzie nie obowiązywały ją żadne zastrzeżenia ze strony syndykatu. Wobec powyższego należy przypuszczać, że cynkownie te (dawniej złączone w syndykacie) obniżą ze względów konkurencyjnych cenę swych wyrobów do poziomu cen „Cynkowni Polskiej". „Cynkownia Polska" mimo, że nie należała do syndykatu, miała zawsze niższe ceny od innych fabryk. Powód likwidacji syndykatu, powstałego w początku r. b., należy doszukiwać się w wadliwej organizacji, niejednakowych warunkach wytwarzania i małej pojemności rynku wewnętrznego.

Sowieckie zakupy traktorów.

Oddział Handlowy Komisarjatu dla Handlu (Gostorg) zakończył zakupy zagranicą 10.000 traktorów. Zakupy te były tak znaczne nawet dla Ameryki, że dzienniki rolnicze amerykańskie wypowiedziały w tej sprawie wiele komentarzy. Ponieważ żadna firma nie mogła dokonać dostawy w żądanym okresie, zamówienie rozdzielono zostało pomiędzy 5 firm. Równocześnie zakupionych zostało przeszło 6.000 pługów. Zamówienie wykonane ma być przez dwie firmy amerykańskie, pozatem 750 pługów ma dostarczyć Rzesza niemiecka.

Wywóz węgla.

W tych dniach kopalnie górnośląskie mają zakończyć umowę w sprawie dostarczenia 400.000 tonn węgla Wniesztorgowi, — niezależnie od sprzedanych 15 b. m. 500.000 tonn. Obecnie konjunktura na węgiel jest korzystna, ale zaczyna się psuć wskutek raptownego spadku walut w stosunku do złotego. Węgiel nabywają od nas następujące kraje: Szewcja, Łotwa, Estonja, Finlandja (bardzo mało), Norwegja, Włochy, Francja i nawet Litwa. Największym odbiorcą w Szwecji jest Axel Johnson, jedna z najpotężniejszych firm światowych, posiadająca własne statki pojemności 100.000 tonn, dalej kopalnie, huty, domy handlowe i t. d.

VI. Targi Wschodnie

od 5-go do 15-go września 1926 roku

Grupa Wielkopolska na VI. Targach Wschodnich.

Celem nawiązania bezpośredniego kontaktu z kołami gospodarczemi zachodnich ziem Rzeczypospolitej i zaznajomienia ich z programem tegorocznych Targów Wschodnich i połączonych z niemi imprez wystawowych, odbyła się dnia 30-go czerwca b. r. w Wielkopolskiej Izbie Handlowej w Poznaniu, przy udziale licznych przedstawicieli tamtejszego przemysłu i handlu, konferencja z delegatami Komitetu Organizacyjnego Pierwszej Ogólno-Polskiej Wystawy Budowlanej we Lwowie, dyr. Targów Wschodnich p. Janem Puchalskim i dyr. Miejskich Zakładów Gazowych we Lwowie p. inż. K. Zardeckim. Po ożywionej dyskusji, jaka wywiązała się na podstawie referatu inż. Zardeckiego, przewodniczącego Sekcji Organizacyjnej Wystawy Budowlanej, która równocześnie i łącznie z VI. T. W. na ich rozszerzonym terenie urządzona będzie, postanowiono udzielić odnośnej akcji propagandowej i werbunkowej wszechstronnego poparcia, stosownie zaś do jej ewentualnych wyników utworzyć specjalną grupę, któraby objęła wszystkie gałęzie przemysłu pracującego na terenie Wielkopolski i Pomorza. Nad doprowadzeniem do skutku tego projektu objęła opiekę Izba Handlowa w Poznaniu, która też w tym kierunku rozwinie dalszą działalność i potrzebne podejmie kroki.

Wszystkim interesowanym firmom

które mają zamiar w charakterze wystawców wziąć udział w tegorocznej szóstej z rzędu kampanji Targów Wschodnich we Lwowie od 5 do 15 września lub w jednej z czterech O-

Gwarectwo „Hrabia Renard"

Kopalnie węgla i Zakłady Przemysłowe w Sosnowcu

Oddział: Walcownia rur i żelaza

Rury bez szwu czarne i ocynkowane ze stali Siemens-Martin, wyrabianej przez Tow. Huta Bankowa.

Rury żelazne wyciągane na gorąco i zimno do rozmaitego użytku. Rury z kołnierzami stałemi i ruchomemi na przewody parowe, powietrzne, wodne i gazowe. — Rury gładkie i fasonowe do kotłów, parowozów, traktorów. — Rury Fielda, Rury pompowe zwyczajne i amerykańskie. — Rury wiertnicze — Rury studzienne o grubych ściankach do przewodów hydraulicznych. Rury podsadzkowe.

Rury spawane od (1/8" do 1½")

Rury spawane z mufami, lub kołnierzami nagwintowanemi na przewody gazowe.

Mufy — Gwinty długie — Łuki. Żelazo ciągnione, okrągłe i sześciokątne. Natychmiastowa dostawa rur normalnych wszelkich wymiarów. — Termin dostawy rur specjalnych po porozumieniu. Odlewy żelazne.

Składy w Warszawie: Żelazna 59
Telefon 58-88 Telefon 53-88.

Specjalność: Rury o cienkich ściankach do Cukrowni i aparatów dystylacyjnych. Wężownice wszelkich kształtów i wymiarów.

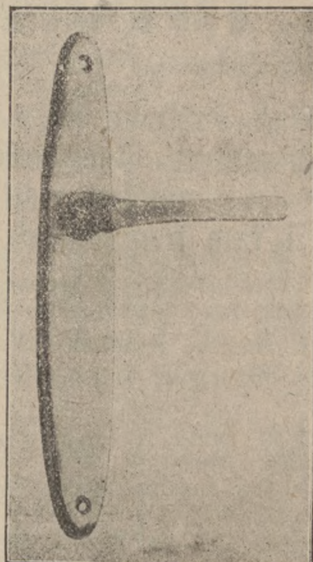
Przedstawiciele: Inż. A. de Rosset, Warszawa, Foksal 11, lub Wilcza 29a, tel. 272-56
Antoni Bernhard, Poznań, Wielkie Garbary 18, tel. 12-59
Antoni Bernhard, Łódź, Andrzeja 7, tel. 9-01
Juljan Bonk, Lwów, Sapiehy 26, tel. 12-80
Inż. Jerzy Pobóg-Krasnodębski, Katowice, Młyńska 5, tel. 22-03.

3736

METALURGJA

GENERALNY ZASTĘPCA:
BR. JANCZEWSKI
POZNAŃ, CHWALISZEWO 7/8 - TEL. 35-04

Okucia budowlane
—
Okucia meblowe
—
Okucia wagonowe
—
Wyroby własne
Dostawa z magazynu
Ceny w złotych stałe

1287

Biuro Techniczno-Handlowe

Lisiewski i Glaser

Jeneralne Przedstawicielstwo na Poznańskie i Pomorze i składnica fabryczna
Fabryki wyrobów gumowych Berson - Kauczuk, Kraków
Fabryka gaśnic ręcznych „Perkeo" Tow. z ogr. por. w Wiedniu

Poznań, ul. 27. Grudnia 16, dom tylny - Tel. 50-16
Adres telegraficzny: „Technohandel".

Posiada na składzie:

Pasy skórzane, z sierści wielbłądziej, konopne i bawełniane
Płyty uszczelniające org. „Klingerit", Laserit, azbestowe i gumowe
Szczeliwo konopne, bawełniane, azbestowe, talkumowe i gumowe.
Węże gumowe tłoczące, spiralowe, do pary, parciane i parciane wewnątrz gumowane wszelkich wymiarów.

Armatura do pary, wody i gazu.
Szkła wodowskazowe rurkowe org. „Klingera" i wazowe do oliwiarek kroplowych.
Smarownice różnych typów.
Manometry oraz **kurki** kontrolne.
Wełna oraz **ścierki** do czyszczenia maszyn.

Lampy i kolby benzynowe do lutowania - Szczotki stalowe
Filce techniczne - Fibra w płytach i laskach
oraz wszelkie inne ARTYKUŁY TECHNICZNE potrzebne dla przemysłu i rolnictwa 2716

Dostawa: do biur technicznych, kolei, cukrowni, gorzelni, browarów i fabryk.

gólno-Polskich Wystaw równocześnie i łącznie z nią odbyć się mających, a w szczególności w Wystawie Budowlanej, Drogowej, Higjeniczno - Przeciwgruźliczej i Higjeniczno - Spożywczej, Zarząd Targów Wschodnich przypomina, że ostateczny termin zgłoszeń upływa z dniem 1-go sierpnia b. r.

Zgłoszenia przyjmuje we Lwowie: Biuro Targów Wschodnich, ul. Jagiellońska 1.

Zniżka opłat wiz paszportowych.

Departament konsularny Ministerstwa Spraw Zagranicznych zawiadamia, że celem ułatwienia zagranicznym interesentom przyjazdu do Lwowa na Targi i ożywienia w ten sposób naszych stosunków handlowych z innemi państwami, wydało Ministerstwo to, polskim urzędom konsularnym polecenie udzielania także uczestnikom tegorocznych Targów Wschodnich na podstawie stałej karty wstępu zniżki wizowej w wysokości 75 procent opłaty normalnej.

Import-Eksport

Wielka firma importowa w Grecji poszukuje większych partyj wyrobów szklanych i pragnie wejść w kontakt z większemi hutami szklanemi w Polsce. Korespondencja niemiecka.

* * *

Dla Włoch poszukuje firma importowo-eksportowa zastępstwa na wszelkiego rodzaju wyroby metalowe oraz produkty chemiczno-farmaceutyczne. Korespondencja niemiecka.

* * *

Poważny Dom Handlowy w Japonji poszukuje galanterji metalowej wszelkiego rodzaju, przedewszystkiem kłódek, zamków wszelkiego rodzaju i typu oraz śrub różnych rozmiarów. Korespondencja angielska.

* * *

Włoska firma drzewna przyjmie zastępstwo i sprzedaż drzewa budulcowego oraz stolarskiego. Posiada poważne referencje i udzielić może gwarancyj bankowych. Korespondencja włoska.

* * *

Firma eksportowa w Niemczech w Monachjum poszukuje wielkich partyj drzewa, dłużyce i kloców oraz słupów telegraficznych. Korespondencja niemiecka. Firma ta pragnie wejść w kontakt z większemi firmami eksploatującemi we własnym zakresie, posiada poważne referencje i prosi o oferty loco stacja graniczna.

* * *

Większe Tow. Akc. w Szwajcarji szuka kontaktu z większemi fabrykami maszyn dla produkcji licencyjnej, kosiarek z zapędem motorowym. Korespondencja niemiecka.

* * *

Amerykańska firma poszukuje lanych zamków karabinowych o długości mniejwięcej 2 — 3 cm. zaopatrzonych w górnej części szlufką do przeciągnięcia paska rzemiennego. Korespondencja angielska. Zapotrzebowane są wielkie ilości.

* * *

Afrykańska firma handlowa poszukuje fajek oraz cygarniczek i prosi o oferty z dołączeniem wzorów oraz kalkulacją cif. port Lagos. Chodzi o gatunki tańsze. Korespondencja angielska.

* * *

Afrykańska firma importowa poszukuje zastępstwa dla wszelkich wyrobów emaljowanych oraz lamp wszelkiego rodzaju. Poważne referencje. Korespondencja niemiecka. Bliższych wiadomości udziela Miejski Urząd Targu Poznańskiego.

Niemiecka firma importowa pragnie wejść w kontakt z poważniejszemi firmami drzewnemi eksploatującemi w własnym zakresie. Korespondencja niemiecka.

* * *

Jugosłowiańska firma w Zagrzebiu poszukuje kontaktu z fabryką, któraby się podjęła dostawy składanych altanek ogrodniczych z żelaza. Ta sama firma podejmie się zastępstwa polskich eksporterów drzewnych dla wszelkiego rodzaju i gatunków surowca oraz półfabrykatów. Posiada poważne referencje oraz udzielić może gwarancyj bankowych. Korespondencja niemiecka, francuska lub angielska.

* * *

Grecka firma w Patrasie poszukuje zastępstwa poważniejszej fabryki produkującej wszelkiego rodzaju obrabiarki metalowe, oraz narzędzia wszelkiego rodzaju. Ceny należy podawać cif port grecki, w dol. lub funt. ang. z przesłaniem katalogów a dla narzędzi możliwie z dołączeniem wzorów. Posiada poważne referencje. Korespondencja francuska lub włoska.

* * *

Jugosłowiańska firma handlowa poszukuje traktorów dla uprawy roli łącznie z pługami, motorów z popędem benzynowym oraz ropnym i rowery. Ceny należy podawać w dolarach amerykańskich. Korespondencja niemiecka. Prosi o katalogi.

* * *

Firma handlowa w Australji poszukuje zastępstwa dla Australji poważniejszych fabryk żelaza dla wszelkiego rodzaju wyrobów galanterji metalowej oraz narzędzi żelaznych. Poszukuje również zastępstwa hut szklanych. Rynek australski jest bardzo pojemny a eksport kalkuluje się korzystnie. Oferty należy składać w języku angielskim cif port australski.

* * *

Szczegółowemi informacjami służy interesentom we wszystkich wyżej wspomnianych sprawach Miejski Urząd Targu Poznańskiego, Poznań, ul. Głogowska nr. 42.

UWAGA! UWAGA!

1000 ZŁ NAGRODY

przyznamy temu, który wykryje skradzione nam

4½% rublowe listy zastawne Warsz. Ziemstwa Kredytowego na sumę ogólną rubli 18000 i tem samem odzyskamy stratę.

Kradzieży tej dokonano w dniu 28. marca rb., rozbijając 2 (dwie) nasze kasy pancerne.

Numery skradzionych nam listów zastawnych po 3000 rubli są następujące:

2104, 5141, 23213, 23250, 24012 i 29248,

Tow. Wyd. „KUPIEC“

Poznań Wielka 10. Telefon 2277

Kogo interesują towary niemieckie? 5362

niechaj czyta właściwe w swym zakresie niemieckie czasopismo eksportowe

„Der Export-Grossist" Pössneck (Niemcy)

Tam znajdzie każdy najkorzystniejsze źródło zakupu i dostawy towarów wszelkiego rodzaju i gatunku. Prosimy zażądać bezpłatnej przesyłki numerów na okaz!

2570

„Der Eisenhändler"

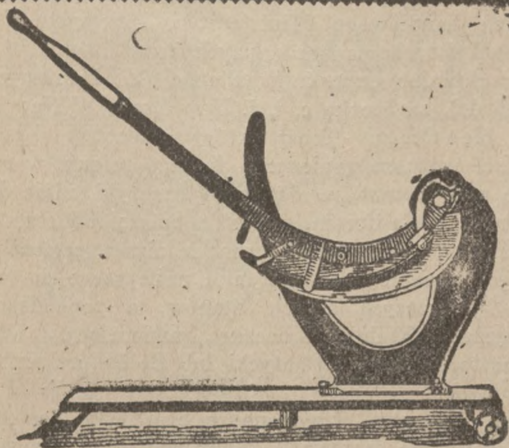
Otto Hoffmanna Wydawnictwo w Bunzlau na Śląsku.

Znane najlepsze i ulubione pismo fachowe dla branży żelaza, towarów żelaznych, narzędzi, sprzętów domowych i kuchennych oraz handlu maszyn itp. Najlepszy informator źródeł zakupu i organ ogłoszeniowy dla wymienionych branż.

Wychodzi od 30-tu lat i dwa razy w tygodniu.

Abonować można z przesyłką włącznie za 13.50 zł. kwartalnie w admin. „Rynku Metal. i Masz." w Poznaniu, Wielka 10. Telef. 2277.

Kalendarze „Eisenhändler" jeszcze na składzie, 1 egz. kosztuje 9,— mkn (płatne w złotych polskich po kursie dnia) i koszta poleconej przesyłki.

Nóż do krajania słomy na ściółkę

„IDEAŁ"

własny ulepszony wyrób

2214

dostarcza

Centrala Pługów Parowych T. z o. p.

Fabryka Maszyn

Telef. 6950 — 6117 **Poznań** Piotra Wawrzyniaka 28/30

Adres telegr.: „Centropług-Poznań"

„IMPEX"

F. ADAMCZAK & S-KA :=: POZNAŃ

ULICA WOŹNA 10. - - - TELEFON NR. 56-74

polecają do natychmiastowej dostawy z bogato zaopatrzonych składów na korzystnych warunkach

Kosy ze znakiem „Serce" - Sierpy styryjskie blacikowe z trzonkiem 3/0, 2/0 i 0 - Sierpy zębate - Młotki i babki zagraniczne i krajowe - Pierścienie - Bańki pocynkowane - Osełki, oryginalne Bendera ze znakiem „Kotwica"

Na zapytanie służymy szczegółową ofertą 2715

Artykuły do szlifowania

jak płótna, papiery, tarcze szlifiercze: ze szmerglu „Naxos", korundu i karborundu. Minerały mielone, szmergiel i pomeks wszelkich grubości

poleca

Haeberle i S-ka Tow. Kom.

Pierwsza Polska Fabryka Wyrobów Szmerglowych

2796 **Grodzisk - Mazowiecki** 3724

SEPARATORY

KRUPPA

ma zawsze na składzie

UNION

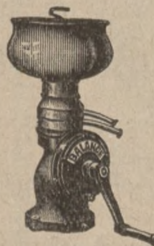
Hurtownia maszyn i narzędzi rolniczych

GDAŃSK

Reitergasse nr 13/15.

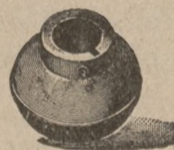
1652

WIRÓWKI „BALANCE"

kupują chętnie wszyscy gospodarze z powodu ich prostej i mocnej konstrukcji i ostrego odtłuszczania. Bęben jest zupełnie pojedyńczy, bez talerzy, bez gumy, dlatego łatwe i wygodne czyszczenie. Dla handlu prosperujący przedmiot

2082

GUSTAV KOSCHORREK • LUBAWA

(POMORZE) TELEFON 26

Dział budowlany i drzewny

Trudności eksportowe cementu naszego do Ameryki.

Konjunktury eksportowe w dziale cementu polepszyły się ostatniemi czasy dość znacznie. Dzięki temu wzmógł się bardzo poważnie wywóz do Turcji, Anglji i Ameryki.

Specjalnie ogromny powojenny rozwój budownictwa w Ameryce powoduje konieczność importowania cementu portlandzkiego w opakowaniu beczkowem, który dzisiaj przychodzi głównie z Belgji i państw Skandynawskich, gdzie wyrób jego jest o wiele droższy, aniżeli w Polsce. Cement polski, który byłby skłonny przyjść na rynek amerykański, spotyka się jednakże wedle informacji Ajencji Wschodniej, z następującemi trudnościami:

1) Niedostateczność bezpośredniej komunikacji morskiej z Gdańska do południowej części Stanów Zjedn. Ameryki Północnej stwarza albo konieczność przeładowania towaru w obcych portach, albo też pozwala linjom okrętowym żądać wygórowanych frachtów morskich za przewóz.

2) Ponieważ Stany Zjedn. A. P. mają system nakładania podatku importowego na cały szereg towarów w zależności od tego, czy kraj pochodzenia danego towaru przewiduje w swojej taryfie celnej podatek wwozowy na identyczny towar amerykański, przeto w stosunku do cementu, co do którego Polska pobiera cło wwozowe w wysokości 2,50 zł, Stany Zjedn. nakładają cło równorzędnej wysokości.

Cement amerykański siłą rzeczy nigdy do Polski wwożony nie będzie, przeto niema obawy, żeby zniesienie cła na cement amerykański w jakikolwiek sposób zaszkodziło produkcji naszego cementu krajowego.

Nawiasem mówiąc, w roku 1924 wywóz cementu z Belgji, Danji, Estonji i Norwegji do Stanów Zjedn. przedstawiał wartość około 2.800.000 dolarów, w r. 1925 zaś wartość ta urosła do 6.000.000 dol. i wciąż jeszcze wzrasta.

A teraz szereg szczegółów, o przebiegu rokowań między firmą ameryk. a naszym „Cementem" w sprawie jego wywozu.

Przed kilku miesiącami jeden „broker" w New Yorku, który w czasie sezonu jest bardzo zajęty w wykonywaniu kontraktów budowlanych we Florydzie i w Kalifornji, zainteresował się cementem polskim i zwrócił się do pewnej firmy z prośbą o pośrednictwo w uzyskaniu oferty cif port Atlantycki lub Golf Port w U. S. A. na ilość ok. 25.000 do 75.000 beczek. Po otrzymaniu kilku ofert okazało się, iż najtańszą cenę postawiła „Cement-Company" w Warszawie w wysokości 1.20 dol. za beczkę fob Gdańsk. Reflektant jednak prosił o cif-ofertę, na co Polsko-Ameryk. Izba Handlowa w Warszawie zwróciła się powtórnie do Cement-Company, otrzymując informację, że ponieważ firma ta nie może otrzymać od gdańskich maklerów stawek okrętowych do Ameryki, nie jest w stanie oferować cementu cif.

Odpowiedź taka jest niezrozumiałą. Jednak nie było to jeszcze głównym powodem do zaniechania chwilowo interesu. Wprowadzono jeszcze w dodatku podatek importowy w Polsce w wysokości zł. 2.50 za każdą beczkę importowaną. Stany Zjednoczone nie pobierają żadnego cła wwozowego za cement z wyjątkiem cementu, pochodzącego z krajów, które pobierają cło wwozowe od cementu amerykańskiego i to w tej samej wysokości. W tym kierunku przedsięwzięto odpowiednie kroki w celu zanulowania podatku lub zmniejszenia go i to w następujących instytucjach w Warszawie: w Amerykańsko-Polskiej Izbie Handlowo-Przemysłowej, w „Cement-Company", przez amerykańskiego attaché handlowego i u p. Hipolita Gliwica, b. szefa departamentu handlowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu, jednak dotychczas bez żadnych rezultatów.

Ceny aktualne cementu w Stanach Zjednoczonych wynoszą 2.45 dol. za beczkę c. i. f. New York. W New Yorku znajduje się Cement-Trust, który protestuje przeciwko wwozowi cementu zagranicznego do jego rejonu, w rezultacie czego cały cement, wwożony do Ameryki, idzie do Stanów Floryda i California, po cenie niższej od ceny trustu w New-Yorku. Jak wiemy, cena najniższa cementu portlandzkiego zagranicznego, gatunku najlepszego importowanego do powyższych dwóch Stanów, a pochodzącego z Belgji wynosi 1.90 dol. za beczkę, zawierającą 4 worki po 94 lbs, netto cif Port Atlantycki lub Golf Port w Stanach Zjednoczonych.

Przed miesiącem otrzymano ze St. Zjedn. ponowne zapytanie o polskie materjały budowlane, tym razem przez znaną firmę budowlaną Ulen & Company, New York City. Zapytanie dotyczyło cementu portlandzkiego i drzewa budowlanego dla kontraktu w Buena Ventura, Columbia, South America. Licząc więc na zmianę taryfy eksportowej, reflektant ponownie prosił o ofertę c. i. f. Buena Ventura na 10.000 beczek cementu i partję drzewa. Co się tyczy cementu, to znów podano cenę fob Gdańsk ze wzmianką, iż w najbliższym czasie cena cif — będzie podaną dodatkowo. Podana cena dol. 2.80 za beczkę była aktualna. Za fracht podano jednak bardzo wygórowaną cenę, a mianowicie, dol. 1.80 za beczkę w przeciwieństwie z kalkulacją reflektanta, która brzmiała na połowę tej ceny. Transakcji więc znów nie zrobiono, a doszła ona do skutku gdzieindziej.

Co się tyczy drzewa budowlanego, również i ta sprawa nie doszła do skutku.

Powyższe dwa przykłady oświetlają naszą „działalność" w kierunku eksportu cementu polskiego do Ameryki. Jak wyżej zaznaczono, pożądane jest, aby stawka wwozowa za cement amerykański do Polski była zmieniona lub zupełnie zniesiona, ponieważ interesy ze Środkową i Południową Ameryką mogą dojść do skutku jedynie przy normalnych warunkach i przy normalnej stawce frachtowej.

A. W.

Opinja o drzewie polskiem w Anglji.

W jednem z pism angielskich czytamy: „Importerzy londyńscy coraz częściej podkreślają dobroć polskiego drzewa, ładowanego w Gdańsku. I chociaż w towarze eksportowanym jest jeszcze duża różnorodność, co do jakości, to jakość ogólna stale się poprawia, a eksporterzy polscy organizują się, tak, że spodziewać się należy ujednostajnienia jakości i standaryzacji w najbliższym czasie. Importerzy londyńscy narzekają jednak na niedostosowanie się do terminu zastrzeżonego w kontrakcie. Trudności w transportach kolejowych — uzależniają dostawę od wielu okoliczności, szczególniej wzmożony ruch eksportowy węgla odbiera ładunkom drzewnym gros wagonów. Import drzewa polskiego do Anglji wzrasta z każdym rokiem. Na ogólny import angielski w r. 1925 w ilości 1 720 000 standartów, drzewa tartego, na Polskę przypada 75,000; w tym samym roku Polska eksportowała do Niemiec 120.000, do Holandji 17,000, i mniejsze ilości do Francji i Belgji".

Korzystnie do oddania w większych i mniejszych ilościach

Calcium carbid.
Carbolineum
Dekstrynę
Glycerynę czystą 28 Bé
Glycerynę techn. 28 Bé
Kamień mydl. w bemb. po 60 kg
Klej kostny
,, skórny
Lakier do żelaza
,, bursztynowy
Tran do skór
Pokost holend. pod gwar. czysto lniany.
Sodę krystal.
Terpentynę
Szelak
Biel kryjącą
,, cynkową
Bronzy
Kredę spław. 3 korony

FARBY:

Czerń frank.
Czerwień ang. ognistą
,, berlińską
,, cynobrową
,, sygnałową
,, modną
Szarak metal.
Zieleń olejna ciem.
,, ,, średn.
,, ,, jasn.
Uger metalowy
,, franc.
,, klejowy

oraz wszystkie inne farby i lakiery.

2861

„HADEGA“, Hurtownia Drogeryjna, Toruń
Adres telegr. Hadega, Toruń — Telefon 480
Konto czekowe: P. K. O. nr. 204 585 Poznań

Wypielacze „Hexe“ od 1,75 do 4 m.
najdoskonalsze wypielacze, niezbędne do intensywnej uprawy roli
Siewniki „Dehne“ i „Zimmermann“
Pługi, kultywatory, lemiesze i odkładnie 2638
Cepy do młócenia, stal resorową
poleca
Adolf Krause & Co., T. z o. p.
Toruń—Mokre. Telefon Nr. 646.

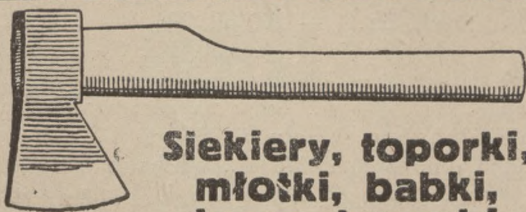
ANTONI DYMNICKI, FABRYKA WYROBÓW ŻELAZNYCH W JAROSŁAWIU

Taczki całożelazne
lekkie, silne, niewywrotne, o pojemności 60, 80, 100, 120, 140, 160, l. Model nowy znacznie ulepszony.
Kółka do taczek
patent, żelazne, samoczynnie się smarujące z panewkami do wymiany. Wyroby nieprześcignione w konstrukcji i trwałości. Tysiące w użyciu. Liczne referencje pierwszorzędnych odbiorców. 2828

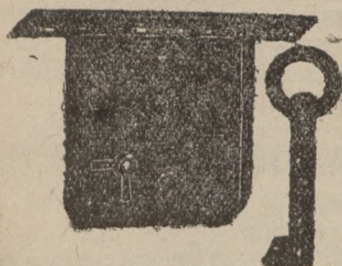
ZYSKOWNE ARTYKUŁY DLA SKLEPÓW ŻELAZNYCH

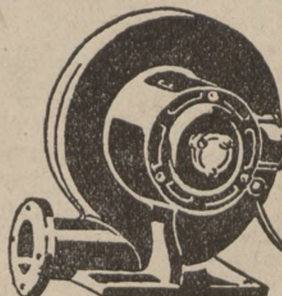
Siekiery, toporki, młotki, babki, łomy, tyranki
inne wyroby masowej produkcji kuźnictwa poleca
FABRYKA MASZYN i MŁOTOWNIA
OŁDAKOWSKI i NEUMARK
2763 właśc.: Edward Neumark
ŁÓDŹ - UL. ZAKĄTNA 81.

Inż. Józef Ziemba i Ska
w CHRZANOWIE - Małopolska
Fabryka Maszyn i Form do wyrobów cementowo-betonowych.
Poleca maszyny do dachówek, podkładki sztancowane, formy do rur betonowych, krawężników, schodów i t. d. 2800

ZAMKI I OKUCIA
BUDOWLANE I MEBLOWE
wykonuje

TORUŃSKA FABRYKA ZAMKÓW J. Broda
TORUŃ, UL. KOSZAROWA 11-13. TELEFON 1441
Adres telegraficzny: „BRODABIURO“ 42

Wentylatory
na każde ciśnienie i każdą wydajność
dostarcza
Fabryka Maszyn Górniczych w Załężu.
3740

Przewrót w budownictwie.

Fabryka krakowska „Beton“ otrzymała od inżyniera architekta p. Sperro z Brodów jego patent do eksploatacji. Jak wiadomo, inż. Sperro dokonał i zademonstrował w Towarzystwie Technicznem w Krakowie kilka swych frapujących wynalazków, między innemi nowe materjały budowlane. Materjały te stanowią prawdziwy przewrót w budownictwie. Pierwszy z nich to rodzaj betonu, w skład którego wchodzą głównie trociny drzewne. Beton ten nazwany „arbolitem“ jest lekki jak drzewo, odporny jak cegła, jest porowaty i przytem stanowi zły przewodnik ciepła, wskutek czego w zimie ściana z niego zbudowana nie przepuszcza mrozu, a w lecie gorąca.

Największą zaletą jest jego taniość. Jeden metr sześcienny „arbolitu“ kosztuje 38 i pół złotego, a jeden metr ściany wyrobionej dwudziestocentymetrowej grubości i obustronnie wyprawionej 10 zł. (dziesięć złotych). Drugim wynalazkiem z tej dziedziny jest sztuczny kamień, również tani, lekki i odporny. Można go używać na fasady, fundamenty i t. p. oraz wyrabiać z niego dachówki i pustaki.

Otóż będąc w posiadaniu tak cennych i tanich materjałów architekt Sperro wyrabia z nich domy mieszkalne o pięciu ubikacjach za cenę około 9.800 złotych. Cena ta jest o 35% niższa od cen przyjętych w dotychczasowej kalkulacji budowlanej, przyczem dom zbudowany przez architekta Sperro, w niczem nie ustępuje domowi, zbudowanemu z cegły i zwykłego kamienia, lub betonu, ale nawet pod względem trwałości i hygjeny go przewyższa.

Tak więc, każdy, posiadając niewielki kapitalik, może łatwo stać się właścicielem pięknego domku. Architekt Sperro pobudował już cały szereg takich domów we wschodniej Małopolsce ku największemu zadowoleniu właścicieli.

Drzewo polskie w Austrji.

Austrja jest dość poważnym odbiorcą drzewa polskiego. W 1925 r. sprowadzono z Polski 99.252 q surowego, okrągłego, nieobrobionego drzewa budulcowego. W tym gatunku drzewa Polska figuruje na pierwszem miejscu przed Jugosławią, Czechosłowacją i Niemcami. Drzewa beczkowego nieobrobionego — na ogólny import 44.096 q wartości 596.000 szyl. — sprowadzono z Polski 18.290 q. Drzewa budulcowego i użytkowego, tartego lub ciętego nieobrobionego — na import ogólny 282.524 q. — sprowadzono ogółem 26.621 q., w tem z Polski 2.006 q.

W ostatnich czasach kilka firm wiedeńskich zainteresowało się specjalnie importem z Polski parkietów i płyt drewnianych, t. zw. Sperrplatten. Rozwój tego eksportu zależy od kalkulacji; zwłaszcza wobec znacznych kosztów transportu z Poznańskiego i z Pomorza, gdzie artykuły te są wyrabiane. Wyroby polskie w tym dziale uznane zostały pod względem jakości za zupełnie odpowiednie.

Narazie nie istnieje możność znacznego bardzo importu drzewa polskiego i półfabrykatów drewnianych do Austrji, ponieważ przemysł austrjacki, zajmujący się obrabianiem drzewa, walczy z bardzo wielkiemi trudnościami z powodu braku zbytu w krajach sukcesyjnych, zaś import drzewa budulcowego z powodu stagnacji w ruchu budowlanym obraca się w granicach stosunkowo nieznacznych. Polskie drzewo jest na targu austrjackim dobrze znane i w czasach przedwojennych sprowadzały firmy wiedeńskie wielkie ilości drzewa z Małopolski. Gatunki drzewa polskiego są — zdaniem fachowców — zupełnie dobre i wytrzymują konkurencję, którą jednakże utrudniają wysokie koszty transportu w porównaniu z tańszym frachtem z Jugosławji i Węgier.

Z rynku materjałów budowl. i drzewa

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Warszawa, 28. 7. Notowania za 1 tonnę franco wagon stacja załadowania: Cegła ogniotrwała normalna (22 gr. sztuka) 80 zł., cegła ogniotrwała kopulakowa 80 zł., glina ogniotrwała mielona 30 zł.

Lublin, 28. 7. Na rynku materjałów budowlano-technicznych ożywienie dość duże, notowano: cegła za 1000 szt. loco budowa zł. 55.00, dachówka „Karpiówka“ za 1000 szt. 1-go gat. loco wagon st. załadowania zł. 93.00, „Falcówka“ zł. 170, „Eternit“ zł. 510.00, papa 1×10 mtr. zł. 8.00 do 11.00, cement loco skład za 100 kg. zł. 7.00 loco wagon zł. 6.80, wapno loco skład zł. 5.00, loco wagon zł. 3.80, za 100 kg., kafle kwadratele niepolewane zł. 0.18, polewane zł. 0.34, berlińskie zł. 1.80 za 1-ną sztukę. Zapotrzebowanie normalne. Tendencja utrzymana.

DRZEWO.

Białowieża, 28. 7. Na rynku drzewnym panuje w dalszym ciągu duże zapotrzebowanie na eksport i to wszystkich materjałów drzewnych okrągłych i tartych. Popyt na kopalniaki do kopalń krajowych i na eksport wskutek wielkiego ruchu w przemyśle węglowym stale rośnie. Za 1 m³ kopalniaków franco wagon st. załadowania żądają 8 do 9 sh, a papierówka dochodzi do 2,50 dol. za 1 mp. Kloce sosnowe 20—25 cm. średnicy 10 sh, 25—30 cm 12—13 sh, 30—40 cm. 15—16 sh, ponad 40 cm 20—22 sh loco wagon. Bale sosnowe (deals. Ł 9 za standart f-co wagon Gdańsk.

Z rynku metali i węgla

SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE.

Warszawa, 28. 7. Notowano za tonnę fr. wagon st. załadowania. Surówka odlewnicza Stąporków (loco huta) Nr. 0 — 210 zł., Nr. 1 — 200 zł., Nr. 2 — 190 zł., Nr. 3 — 180 zł., surówka Częstochowska Nr. 0 — 200 zł., Nr. 1 — 190 zł., Nr. 2 — 185 zł., Nr. 3 (martyn.) 180 zł., żelazo handl. kraj. 325 zł., bednarka gorąco walcowana 390 zł., walcówka (drut okrągły od 5$^1/_2$ do 13 mm., kwadratowy od 5$^1/_4$ do 8 mm. 375 zł., blacha (cena zasadnicza) gruba 5 mm i wyżej 400 zł., cienka do 5 mm 485 zł.

Nowy-Bytom, 28. 7. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S. — reprezentacja S. A. Józef Wdowiński w Warszawie) cena za tonnę 200 zł. loco stacja Nowy Bytom.

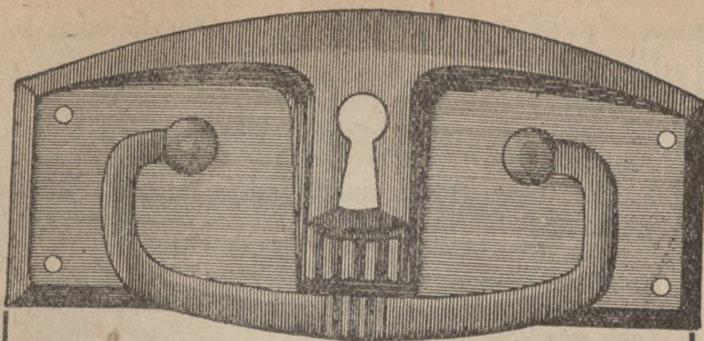
METALE.

Berlin, 27. 7. Ceny w markach niem. za 1 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz, cif. Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 kg. 1.35, miedź rafinada 99 — 99,3% 1.22 — 1.23, oryginalny miękki ołów hutniczy —, oryginalny surowy cynk hutniczy (w woln. obr.) 0.68$^1/_2$ — 0.69$^1/_2$, cynk w płytach remelted zwykłej jakości handl. 0.60 — 0.61, oryginal. alumin. hutnicze 98 — 99% w blokach, sztabach walcow. i ciągn. 2.30 — 2.35, w sztabach walcow. i ciągn. 2.40 — 2,50, nikiel czysty 98 — 99% 3.40 — 3.50, antymon Regulus 1.10 — 1.15, srebro cca 0.900 w sztabach 88 — 89, platyna w woln. obrot. za gram 12$^3/_4$—13$^3/_4$.

Fabryka Wyrobów Drucianych przyjmie

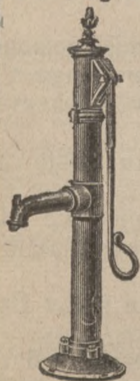
starszego fachowca

znającego zawód dokładnie. Zgłoszenia do Administracji „Rynku Metalowego i Masz.“ pod nr. 2867.

OKUCIA DO MEBLI CZYSTO MOSIĘŻNE
poleca
A. Koszewski, Fabryka Wyrobów Metalowych
Poznań, Stary Rynek 61. — Cenniki wysyłamy na życzenie. 2626

Fabryka pomp i budowa studzien

Henryk Lund

Bydgoszcz, ul. Sobieskiego 6. Tel. 249.
1272) Rok założ. 1882.

Studnie wiercone do każdej głębokości. Wielki skład **części zapasowych, rur** oraz **pomp** wszelkiego rodzaju.

Reparacja szybka; monterzy stale do dyspozycji.

Drabiny domowe

(System Herkulesa)

Solidne wykonanie!
Mocno stojące!

C. Koffer, Poznań

ul. Wenecjańska 7.
Telef. 3989. 2282

Okucia do mebli

zewnętrzne i wewnętrzne, rysunki do mebli, papier do szlifowania, Arti-bejcy, Mattine.
Role i szyny na drzwi posuwalne.
Obrazki do odciągania
(Abziehbild.) dla malarzy i lakierników poleca najtaniej

„RENOMA"

Gustaw Kartmann, Poznań
Wielkie Garbary 1. 2702

Poznańska Fabryka Sprzętów Metalowych

SPECJALNOŚĆ: Łóżka dla dorosłych ● Łóżka dziecięce Umywalki stoł. i szafkowe

Biuro sprzedaży: Wroniecka 6-8
Telefon 21 60
8232

Prosimy powoływać się na
„Rynek Metalowy i Maszynowy"

TŁOCZNIE

(prasy)
do owoców i jagód
od 10 litr. pojem. do największych rozmiarów
ręczne i hydrauliczne
poleca

FABRYKA MASZYN A. HORSTMANN

S. z o. p. 2568
STAROGARD (POMORZE)

DRUT I BLACHA.

Warszawa, 28. 7. Dom handlowy A. Gepner, Warszawa, Grzybowska 27, podaje obecne ceny orjentacyjne półwyrobów metalowych na rynku warszawskim za kg.: blacha miedziana — cena zasadnicza zł. 4,50, drut oraz pręty miedziane zł. 5,40, blacha mosiężna cena zasadnicza zł. 4.30, drut mosiężny 4,50, pręty mosiężne 4,00.

WĘGIEL.

Warszawa, 28. 7. Notowania za 1 tonnę franco wagon stacja załadowania: Koks karwiński 63 zł, górnośląski twardy 39.80 zł., węgiel kowalski myty cieszyński 63 zł., węgiel górnośląski gruby 32.60 zł, węgiel dąbrowski gruby 29.80 zł.

Centrala maszyn i narzędzi, Poznań, św. Marcin 43.

Znana w szerokich sferach przemysłu i kupiectwa firma **Sieredzki & Szulc T. z o. p.**, stanowi dla rynku zachodnich województw rzeczywiście centralę narzędzi i maszyn narzędziowych. Firma ta dostarcza natychmiast z własnych składnic obrabiarki do drzewa i metali oraz wszelkie narzędzia i przyrządy przemysłowe i rękodzielnicze jak: pilniki krajowe, angielskie i niemieckie, nożyce i dziurkacze do blachy, tarcze i wyroby szmerglowe, pasy, liny i tarcze transmisyjne, łożyska kulkowe i samosmarujące oraz różne artykuły techniczne. Pozatem ma stale na składzie surowiec żelaza ,,Stąporków", stal różnego gatunku, oryginalne szwajcarskie łączniki ,,SF", rury gazowe i kotłowe; jako też artykuły do centralnego ogrzewania i kanalizacji ,,Stąporków". — Zaznaczyć wypada, że doskonałe ustosunkowanie przedsiębiorstwa tego bezpośrednio z pierwszorzędnemi zakładami produkcyjnemi, najlepszem jest zapewnieniem jego wysokiej zdolności konkurencyjnej, z której to racji polecamy je uwadze i należnemu poparciu.

Nowe przedsiębiorstwo handlowe w Bydgoszczy.

W tych dniach otworzono **w Bydgoszczy** przy ulicy **Jana Kazimierza nr. 1** w pobliżu Starego Rynku magazyn naczyń kuchennych (emaljowanych) i żelaznych pod firmą **„Emalja"**. Składnica przedsiębiorstwa tego zaopatrzona jest obficie w wielki wybór artykułów danej branży temwięcej, że poza sprzedażą detaliczną, posiada również oddział zbytu hurtowego, na co szan. czytelnikom naszym oraz interesentom szczególniejszą zwracamy uwagę. Nowej placówce handlu polskiego życzymy najlepszego powodzenia i rozwoju. — p. —

Złoty w dniu 27 lipca 1926.

Gdańsk przekaz 56.43 — 56.50, gotówka 56.30 — 56.45, **Berlin** przekaz na Warszawę 45.88 — 46.12 na Katowice 45.88 — 46.12, gotówka 46.36 — 46.84, **Praga** przekaz 379 — 385, gotówka 375$^1/_2$ — 378$^1/_2$, **Wiedeń** przekaz 7750 — 7800, gotówka 77.25 — 78.25, **Zurych** 57.50, **Londyn** 45.50, **Bukareszt** 2440. **Czerniowce** 2450. **Medjolan** 304. **Budapeszt** złoty 7800 — 8100.

Zapytania, nadeszłe do działu informacyjnego Tow. Wydawniczego „KUPIEC" w Poznaniu

Do każdego zapytania prosimy dołączyć 50 gr. Wszystkim interesentom odpowiadamy listownie, częstokroć kilkakrotnie.

Nr. 1504. Która firma może dostarczyć większą ilość palników do świecenia, oliwy blaszane lub mosiężne?

Nr. 1513. Kto dostarcza maszynki do zamykania puszek do konserw?

Nr. 1518. Która firma dostarcza wszelkie wyroby szklane do oświetleń elektrycznych?

Nr. 1536. Prosimy o podanie fabryki wzgl. firmy dostarczającej maszyny do gięcia drutu, potrzebne do fabrykacji części do materaców patentowych.

Nr. 1547. Czy istnieje w Polsce fabryka wirówek?

Nr. 1563. Gdzie można nabyć w kraju hegary blaszane (lakierowane)?

Nr. 1576. Która firma wyrabia tłukarki do tłuczenia lnu suszonego?

Nr. 1578. Gdzie można nabyć maszyny do wyrobu guzików rogowych?

Nr. 1583. Która firma wyrabia w Polsce rurki mosiężne?

Nr. 1584. Która wytwórnia lub większa hurtownia dostarcza dzwonki elektryczne, przyciski i rozetki dzwonkowe?

Nr. 1585. Która firma dostarcza woltomierze i szkła wodowskazowe?

Nr. 1588. Prosimy o podanie adresu firmy: Polska Fabryka Hufnali „Ala Muskat".

Nr. 1596. Która firma wyrabia zbiorniki żelaznolane do klozetów do spłukiwania, modelu „Niagara"?

Nr. 1597. Która firma wyrabia w większych ilościach artykuły elektryczne?

Nr. 1598. Która firma w Gdańsku dostarcza części do radjoaparatów?

Nr. 1599. Która firma dostarczyć może we większej ilości naftowe aparaty do gotowania (bez knota)?

Nr. 1618. Prosimy o podanie adresu firmy Bracia Henneberg, fabryka łyżek i widelcy.

Nr. 1620. Która firma może dostarczyć siatkę mosiężną do sitek do mleka?

Przetargi i licytacje

— **Dyrekcja Kolei Państwowych w Radomiu** podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 10 sierpnia 1926 roku, o godzinie 12-ej, w wydziale Zasobów, Rynek Nr. 12, odbędzie się konkurencja na sprzedaż jednego parowozu wąskotorowego, bez armatury, znajdującego się w polu, około wsi Majków, pow. Ostrogskiego, na Kresach Wschodnich. Reflektanci winni w terminie, wyznaczonym do konkurencji, nadesłać pod adresem Dyrekcji Kolei Państwowych w Radomiu, ul. Piłsudskiego Nr. 8, oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem ,,Oferta do konkurencyj na 10 sierpnia 1926 roku na kupno parowozu wąskotorowego. W ofercie należy wskazać cenę loco znajdowania się parowozu oraz dołączyć pokwitowanie Kasy Głównej Kolejowej w Radomiu na wniesione wadjum w wysokości 3 proc. ogólnej oferowanej sumy. Kaucję należy wnieść gotówką lub państwowemi papierami procent., mającemi prawa pupilarne. Osoby, które zaoferują najwyższą sumę i utrzymają się przy kupnie, winny w ciągu 7 dni, licząc czas od chwili otrzymania zawiadomienia Dyrekcji o przyznaniu kupna, wnieść do Kasy Kolejowej należną sumę, poczem zostanie wydane polecenie, celem przekazania parowozu. Bliższych szczegółów, dotyczących tej sprzedaży udziela Wydział Zasobów, Radom, Rynek Nr. 12. Dyrekcja zastrzega sobie wybór oferenta. Oferty otrzymane po terminie wyznaczonym do składania zgłoszeń, rozpatrywane nie będą.

— **Dyrekcja Kolei Państwowych w Wilnie** ogłasza na 16 sierpnia 1926 roku przetarg ofertowy na wydzierżawienie tartaków w Białymstoku, Wołkowysku i Włodawie. Warunki dzierżawy znajdują się na wszystkich większych stacjach kolejowych wyżej wymienionej Dyrekcji oraz w Wydziale Zasobów tejże Dyrekcji, Wilno, ul. Słowackiego Nr. 2.

Dzierżawy, zastępstwa, personał, sprzedaże itd.

Inżynier-mechanik

lub **doświadczony technik** do biura konstrukcyjnego wkrótce potrzebny.

T. NOWAK, Fabryka maszyn, budowa aparatów i urządzeń transportow., Bydgoszcz. 2875

DOKTOR

inżynier, chemik, 13 lat pracy zawodowej w kraju i zagranicą, — chemja rolna, nawozy sztuczne, fermentacja, produkty chemiczne cementownictwo, gospodarka cieplna. **Jabłoński, Tarnowskie Góry** (Górny Śląsk), Lubliniecka 20. 922

Elektrownia Miejska w Cieszynie poszukuje

LABORANTA

względnie montera licznikowego z praktyką, obeznanego dokładnie z wzorcowaniem i reperacjami liczników prądu trójfazowego. Zgłoszenia z odpisami świadectw oraz warunków, kierować pod powyższy adres. 915

Motor na gaz ssany, „Otto Deutz" z 1908 roku siła 35 koni, kompletny z gazownią.

Motor Diesel firmy „Kapel Chemnitz" z 1914 roku, o sile 30-35 koni z kompresorem w komplecie 2886

sprzedaje firma

Wolf Fiszer, Łódź, ul. Zakątna 13.

Sprzedam pracownię

o 250 m². z czteropokojowem mieszkaniem i gruntem (który nie koniecznie musi być razem zakupiony), oraz następującem urządzeniem: 5 PS. motorów, 3 wahacze (balancjery), 3 wiertarki, 2 tokarki, 3 tłoczarki (wybijarki), 1 szlifierka i wyginarka, małe młoty wahakowe (podrzutowe) i młoty mechaniczne (baby-kafary kuźnicze), autogenicz. spawacz, nożyce do żelaza, L i O blachy oraz wiele innych narzędzi.

OTTO BINKOWSKI, Solec Kujawski. 2878

Warsztat wyrobów metalowych

w większem mieście Pomorza, z urządzeniem ślusarsko-tokarskiem, jest od zaraz bardzo korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia pod adresem 2847

Popławski, Toruń, Wielkie Garbary.

Do sprzedania na dogodnych warunkach:

motor trójfazowy 220/380 V. 22 KM. obr. 1425, Schumanns Elektr.; **dynamo** prądu stałego 115 V. 16 KW. 1570 obr. A. E. G.; **dynamo** prądu stałego 115 V. 9. KW. 1400 obr. fabr. Dr. Max Levy; **kilka motorów** na prąd stały 110 — 220 V. od 1 do 2 KM.

Wiadomość w Redakcji „Rynku Metal. i Masz." pod nr. 2884

2889 **Do sprzedania**

2 MOTORY

Fordson w najlepszym stanie i motor 12—20 HP. Delieuvin benzynowy, można używać i naftę. Informacji udziela:

ST. STRADECZ

poczta Kodeń — Komitet Pomocy Polskim Kresom. Wsch

BRONY SIEWNE

3, 4, 5 i 6 polowe, własnego wyrobu, poleca pp. handlarzom i udziela wysokiego rabatu.

Józef Burek, fabryka wyrobów żelaznych

Poznań, ul. Dąbrowskiego 88. Tel. 66-79.

2887

Saurera **sprzedamy** 3 ton. bez tylnych gum. Części ciężarowe do Saurerów, Prag i Dajmlerów przy większej ilości po dwa złote za kilo.

Szwejsaparat zupełnie nowy, dwu szufladowy, wytwarza 1500 litr. gazu na godzinę, waży 120 kg.

Kupimy **TOKARNIĘ UŻYWANĄ** 1—1½ mtr. ciężk. typu.

Warsztaty Mechaniczne, Warszawa IX. Warmińska Nr. 10.

2883

Okazyjnie 4 żniwiarki 927

pojedyńczo lub razem, oraz **PŁUGI** jednoskibowe, Bechera, dwuskibowe Mazura i tryjery Heidowskie na dogodnych warunk. spłaty poleca ze składu **M. Steinhaus, Lwów**, Gródecka 10a.

Garnitur młocarniany

systemu Lanza, wielkiego typu **1 prasa do słomy**, prawie nowa, za 2500 dolarów do sprzedania.

GUSOVIUS, Poznań 3, ul. Gajowa 4, II p. -- Tel. 6073.

2880

Samochód

Opel 928 P. S. 6 osobowy w dobrym stanie do nabycia. Informacje w firmie **Zagórski i Tatarski, Bydgoszcz**, ul. Warszawska 24. Telefon **1435.** 901

2 garnitury młocarniane 2882

w dobrym stanie do natychmiastowego użytku, sprzeda **E. Müller, Mogilno**, Jana Kausa 11.

Motor ropny

dwunastokonny „Avance", doskonały do wielkiej młocarni, młyna i do orki 3 skibowym pługiem, okazyjnie sprzedam. Do obejrzenia koło Lwowa. Zgłoszenia: **Dr. HAUPT, Łaszkowice, Kocmyrzów.** 920

2850

Lokomobila przewoźna

fabrykatu Wolf, Magdeburg, 10 Atm. z roku 1917, 26 PS eff. natychmiast bardzo tanio do sprzedania.

Dom. Strzelce-Górne, p. Fordon, pow. Bydgoszcz.

Młocarnię przewozową

28 cali „Elworthbiego", dająca po omłocie czyste zboże, z manężem 10 konnym Wolskiego, komplet pasów rzemiennych w bardzo dobrym stanie sprzedam: **Majątek Wilcze,** powiat Grójeck, poczta Błędów. 936

Drut kolczasty ocynkowany

sprzedam tanio. Oferty pod „DRUT KOLCZASTY" do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego" za nr. 2873.

Maszynę

do rękawiczek wełnianych 10-kę, czesak pedałowy do wełny, okrętkę „Berga" sprzedam. **Rudlok, Warszawa,** ulica Górnośląska 19. 932

Sprzedaż 2 motorów 2859

1 motor „Deutz" 12 PS. leżący ssącogazowy z generatorami (gazownią do koksu) i 2 basenami (3 kbm.) do chłodzenia wody. Wszystko w dobrym stanie. Cena 1900,— zł. 1 motor „Körting" 6 PS. benzolowy, bardzo dobry z przynależnościami. Cena 900 zł. Oba motory razem 2500 zł.

R. LISKA, Fabryka maszyn, WĄGROWIEC.

Aparaty

do samorodnego spawania „Schweissapparaty" marki Hanoman — zupełnie nowe okazyjnie do sprzedania. Wiadomość w firmie **F. Woźniak, Kraków,** Stradom 8. 913

Do sprzedania na korzystnych warunkach:

1 motor gazowy „Deutz" 3 KM., 2874
1 motor gazowy „Hille" 3 KM.,
1 motor na gaz ssany (wodnoczadowy) Compbell 10 KM.,
1 młockarnia na długą słomę do zapędu motorowego,
1 traktor „Avery" o sile 35 KM.,
1 maszyna do czyszczenia zboża, tartkowa.

Wiadomość: **INŻ. S. PORADOWSKI, KALISZ, ul. Tadeusza Kościuszki nr. 20.**

Młocarnia

używana „Lanca 60" z wszelkiemi pasami korzystnie na sprzedaż.

ZYGMUNT HOZAKOWSKI, TORUŃ
ulica Mostowa 8. — Tel. 67. 2872

KUPNA

Poszukuję dobrze utrzymanego

motoru Diesla 6–8 koni

do wyrobów blaszanych 2876

M. SZARZYŃSKI, Bydgoszcz, ul. Poznańska 29.

Kupię parę wagonów 949
lasek koszykarskich

tudzież **wikliny koszykarskiej** okorowanej jednorocznej, wszystko tylko pierwszorzędnego gatunku. Dokładny opis materjału wraz z podaniem ceny z załadowaniem podać do: **Biura Ogłoszeń „Prasa", Kraków,** Karmelicka 16, pod „Wiklina".

Lokomobilę Lanza lub Wolfa

20—25 konną z wysuwanemi rurami, mało używaną, w dobrym stanie, kupię za gotówkę z kompletnym osprzętem. Oferty pisemne z podaniem ostatecznej ceny adresować: **Fabryka K. A. Posepnego, Warszawa,** ulica Marszałkowska nr. 17. Telefon 3-56. 946

Potrzebujemy 2860

używane motory

na gaz ssany od 50—200 KM.

Nitsche i S-ka, Fabryka Maszyn
POZNAŃ

Kupię 918

1 parę walcy używanych podwójnych, rozmiaru 1000/300 lub 800/300. 2 pary walcy pojedyńczych używanych, rozm. 800/300. 1 plansichter dwudziałowy. Zgłoszenia pod adresem: **Józef Friedman, Kielce,** ul. Szeroka 16.

Dwa kotły parowe

dwupłomienne 80—100kwm powierzchni ogrzewalnej, ciśnienie 10—12 atm., nowoczesne, mało używane, kompletne kupimy niezwłocznie. Pisemne oferty: **Inż. Latusek, Katowice,** Rynek nr. 8. 925

Kupię nowe albo mało używane:

1 podstaw walcowy młyńskie podwójny 800 × 300,
1 planzychter 4 lub 6-cio działowy. 2890

Zgłoszenia do **SIEWICZ — SOSNOWIEC, ul. Małachowskiego 28**

Aparat

do kopjowania rysunków kupię. **T. Nowak, Bydgoszcz, Fabryka Maszyn. Tel 881** 907

Wiklinę koszykową 909

struganą i niestruganą, kupimy każdą ilość. Prosimy o składanie ofert z podaniem najniższych cen, gatunku oraz ilości pod adr.: **Peter Wiesner, A. G. Gross-Umstadt (Hessen)**

MOTOR 911

Kupimy motor z generatorem na gaz ssany tylko w dobrym stanie, okazyjnie na dogodnych lecz pewnych warunkach. Oferty pisemne: **Administracja dóbr Sterdyń,** ziemia Siedlecka.

Potrzebny do gorzelni 2870

KOCIOŁ PAROWY

powierzchnia ogrzewalna 50 do 60 metrów kwadratowych 7 atmosfer ciśnienia, używany w dobrym stanie. Proszę o oferty pod adresem: **STANISŁAW MAŃKOWSKI, Kazimierz Biskupi, woj. Łódzkie.**

924 **Młynek kulowy**

używany, 60—80 cm. średnicy, około 80 cm. długości z kulami, grubość blachy 6—8 mm, kupimy zaraz. **Zakłady Przemysłowe „Chęciny" Ska. Akc.,** poczta Chęciny. 934

Kasę registracyjną

kupię okazyjnie na 8 do 12 osób. Zgłoszenia z podaniem systemu uprasza **Kowarsz Casino, Gdynia.** 904

Motor elektryczny 905

na prąd zmienny 220 volt, 3 konny, mało używany kupię zaraz. Zgł. z podaniem ceny **W. Frąckowski, Chełmno** (cukiernia).

Motor benzynowy

lub na ropę, 4 — 6 koni, kupię. **Piotr Borowiak, odlewnia żelaza, Kostrzyn.** 906

Poszukuję dobrze utrzymanej

obrabiarki do metalu 1–1,5 mtr.

M. Szarzyński, Bydgoszcz, ul. Poznańska 29.
2877

Bliższemi informacjami w zakresie omawianych przez nas zdobyczy technicznych służy bezinteresownie Redakcja pisma naszego

Nowa metoda uszlachetniania szarego odlewu.

Stosunki panujące w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, są najlepszym przykładem, czem jest dla poszczególnej jednostki narodu gospodarna praca ogółu. Europa, która się już dzisiaj przestała śmiać z amerykańskiego „bluff'u", podpatruje skwapliwie amerykańskie systemy i metody i przeszczepia je na grunt własny, doszedłszy wreszcie do przekonania, że poza prostemi określeniami, jak „normalizacja i standaryzacja", ukrywa się coś więcej, coś, co Ameryce pomogło do wybicia się na każdem prawie polu, w tak stosunkowo krótkim czasie. Niestety, łatwo pisać i mówić o gospodarnej pracy, trudniej jednak wprowadzić ją w czyn. Na to, nam w Polsce, potrzeba jeszcze dużo czasu i pieniędzy.

Walki o egzystencję, jakie obecnie toczy nasz młody przemysł, uzewnętrzniają się w tak rozmaitych formach i przejawach, że dotykają prawie każdego z nas. Bezustanku ciąży na nas troska o jutro i każdy wypatruje odciążenia w tem trudnem położeniu, wypatrując sposobów, któreby przyczyniły się do zwalczenia dokuczliwej drożyzny i wprowadziły żywszy ruch handlowy, który tamuje ogólny brak środków finansowych.

Stosownie do przysłowia „potrzeba jest matką wynalazków" — stara się dzisiaj technika o udoskonalenie, któreby mogło znaleźć szerokie zastosowanie w krótkim stosunkowo przeciągu czasu i bez większego nakładu kapitału. Do szeregu takich, więcej jak kiedykolwiek upragnionych wynalazków, zaliczyć należy nowy sposób uszlachetniania szarego lanego żelaza.

Już oddawna prowadzono próby uszlachetniania tego materjału, mającego bardzo szerokie zastosowanie, a rozciągały się one na rozmaite właściwości szarego odlewu, zależnie od celów, do jakich miał być on zastosowanym. Szary odlew jest stopem, którego składnikiem jest 3—3,5 proc węgla, a reszta — niekowalne, kruche, topiące się z łatwością szare żelazo, zawdzięczające swój szary kolor węglowi wydzielonemu jako grafit. Szary odlew służy do wyrobu nieskończenie wielu artykułów, zwłaszcza części maszyn od najmniejszych, kilka gramów ważących, do 30-tonowych, a nawet więcej. Przeważnie starano się przy próbach uszlachetniania szarego odlewu podnieść jego wytrzymałość, małą stosunkowo w porównaniu do zlewnej stali i zlewnego żelaza. Nawet żelazo spawalne łatwiej daje się obrabiać na ciąg, ścinanie i skręcanie, jak odlew szary.

Pomimo to ucieka się do niego technika bardzo chętnie, ponieważ posiada on, dzisiaj zwłaszcza, bardzo cenioną zaletę, mianowicie tą, że można go wytwarzać taniej, aniżeli wszystkie inne stopy żelaza. Jasnem jest, że próby uszlachetniania odlewu szarego nie mogą być za drogie, właściwie korzystniejszem byłoby stosowanie odlewu stalowego, z drugiej strony jednakże, byłoby pożądanem, zbliżyć wytrzymałość odlewu szarego do odlewu stalowego, z powodu innych zalet tego pierwszego.

Odlew szary składa się z masy metalicznej, w której znajdują się rozmaite materjały stopowe, pomiędzy innemi węgiel w rozpuszczonej formie. Przy nagłem studzeniu powstaje węgiel w swej formie, przy wolnym jednakże, począwszy mniej więcej od 1100°, wydziela się część węgla jako grafit. Zależnie od zawartości rozpuszczonego w nim węgla, zmieniają się właściwości masy. Masa ferrytywna, lub t. zw. ferryt, jestto żelazo ubogie w węgiel. Jeżeli powiększa się zawartość węgla w żelazie, tworzy się perlit. O cemencycie, sorbicie, austenicie, ledeburycie itd. mówi się jako o masach podstawowych żelaza w połączeniu z węglem, które wytwarza się przez rozmaite sposoby studzenia. Skład masy posiada największe znaczenie dla wytrzymałości. Perlit np. w stosunku do czystej ferrytywnej masy, wykazuje przy jednakowem ukształtowaniu grafitu wyższą mechaniczną wytrzymałość i to prawie o 100 procent.

Bardzo ważną jest forma węgla, wydzielonego w stopie jako grafit, który dzieli spoistą metaliczną strukturę masy na liczne małe płatki, mieszając w ten sposób jej wytrzymałość. Zasadnicze więc warunki powiększenia wytrzymałości szarego odlewu poznano dopiero niedawno, a polegają one głównie na tem, ażeby doprowadzić do jaknajlepszego i najdrobniejszego rozłożenia grafitu w masie.

Przedewszystkiem więc zwrócono się do domieszki jakościowo i ilościowo odpowiednich materjałów stopowych, któreby ograniczyły wydzielania się grafitu i spowodowały jego możliwie najdrobniejsze pomieszczenie w masie podstawowej.

Wydzielony grafit występuje w formie grubszych płatków i przechodzi w drobne, ażeby potem w t. zw. eutektonicznym graficie przybrać formę mikroskopijnych kształtów. Odlew szary grubolistwy, wykazuje wytrzymałość na rozerwanie okrągło 10—14 kg. w przeciwieństwie do odlewu z grafitem eutektonicznym, którego wytrzymałość na rozerwanie osiąga 30—35 kg. Kształtowanie się zatem grafitu jest dla dobroci odlewu o pierwszorzędnem znaczeniu. Znanym sposobem poprawiania wytrzymałości odlewu szarego, jest odpowiedni dobór materjałów stopowych, jak również obróbka cieplna po odlewaniu; wymaga ona jednak skomplikowanych urządzeń. Do tego samego celu prowadzi szereg innych metod, jak silna domieszka stali, specjalne prowadzenie topienia, przygrzewanie żelaznej kąpieli i t. d.

Na szczególną uwagę zasługuje najnowszy sposób w tej dziedzinie, polegający na wstrząsaniu zlewu podczas topienia. Metoda ta prowadzi do wyrobu szarego odlewu o dużej wytrzymałości, t. zw. D - żelaza. Do wyrobu tego żelaza nie używa się specjalnego surowca, lecz gatunków gorszych. Zlew wstrząsa się w piecu kupolowym systemu Dechesne, przy pomocy specjalnego wstrząsacza, umieszczonego pod paleniskiem. Przyrząd ten uruchamia się prądem elektrycznym, którego zużycie jest minimalne; wypada bowiem na jedną tonnę 0,5 KWh.

Wstrząsanie żelaza wpływa nietylko na jego całkowite odgazowanie i homogenizacje struktury, lecz przedewszystkiem na doskonałe rozdzielenie grafitu. Szczególnie ważnem jest, ażeby osiągnąć równomierność i dokładność rozdziału grafitu systematycznie, w celu uniknięcia nieprzyjemnych niespodzianek. Próby na wytrzymałość wykazały o wiele większe wartości, aniżeli w dotychczasowym odlewie; wynosiły one dla wytrzymałości na gięcie 50—60 kg/mm$_2$, dla wytrzymałości na rozerwanie 30—40 kg/mm$_2$, na przegięcie 13—17 mm.

Metoda ta i pod względem ekonomicznym nie pozostawia nic do życzenia; nie wymaga ona ani powiększenia obsługi, ponieważ ten sam robotnik, otwierający ujście, uruchamia motor, ani nie potrzeba żelaza przegrzewać i poddawać odlewu osobnej obróbce. Tak samo nie jest koniecznem suszenie form, bo odlewanie w formy mokre prowadzi do tych samych wyników.

Uszlachetnienie odlewu szarego ma dla techniki olbrzymie znaczenie. W budowie motorów n. p. będzie można ze względu na powiększenie wytrzymałości odlewu zmniejszyć ciężar, lub powiększyć sprawność cylindrów z żelaza lanego. Będzie to powodem dużej oszczędności w materjale. Metoda wstrząsania nabiera prócz tego jeszcze dużego znaczenia, przez możność, a nawet konieczność zastosowania jej wogóle w metalurgji, jako urządzenia, przyczyniającego się w znacznej mierze i przy minimalnych kosztach do osiągnięcia pierwszorzędnych stopów. Inż. R. Hubicki.

Miljony z odpadków.

Jeżeli przyglądniemy się bliżej gospodarce „Fordowskiej" we wszystkich dziedzinach, to nie będziemy się dziwić, że ten genjalny kupiec i przemysłowiec dochodzi do tak świetnych wyników. Stworzył on nietylko wspaniały system i organizację w swem przedsiębiorstwie, ale doprowadził przedewszystkiem do tego, że nic u niego się nie marnuje.

W zakładach przemysłowych Forda znajdują się osobne oddziały, których zadaniem jest wyłącznie sortowanie i zużytkowanie odpadków. Sprawozdanie Forda podaje wiele przykładów. Tak naprzykład wyciągają tam przy pomocy specjalnych narzędzi oliwę z heblowin, co teoretycznie biorąc, może wydawać się zabiegiem nieekonomicznym, ale w uwzględnieniu ogromnej ilości heblowiny, które wyrzucają dziennie (około 7 tonn), opłaca się jednak.

Olbrzymie sumy zyskuje również Ford przez oszczędną obróbkę drzewa, które stara się wszędzie zastąpić żelazem lub innym metalem. Dawniej ginęło bezużytecznie prawie pół drzewa, u Forda jednakże nie marnuje się już ani jeden listek. Używa on w swoich lasach do ścinania drzewa specjalnych pił motorowych, które ścinają drzewo grubości 26 cali w przeciągu 40 sekund! Natychmiast przystępuje się do ścinania gałęzi, spala się liście, czy drobne gałęzie, potem po usunięciu kory, pakuje się pnie do tartaku, wreszcie do suszarni. Odpadków nie marnuje się. Wyrabiają na miejscu z jednej tonny drzewa octu drzewnego 60 kg., 277 ltr. 82-proc. alkoholu metylowego, 277 kg. węgla drzewnego, 68 ltr. teru i 17 m^3 gazu opałowego. Oczywiście, że odpadki te, jak trociny, kora, heblowina, drobne gałązki, poddaje się wpierw suchej destylacji.

Także dzięki zużytkowaniu starego drzewa i wykupywaniu rozesłanych już przedtem skrzyń, czyni Ford spore oszczędności w dziale opakowania. Nawet te odpadki, które gdzieindziej niemiłosiernie prosto z fabryki wyrzuca się na śmietnisko, poddaje „ratunkowy oddział" Forda jeszcze raz zbadaniu, wydobywając stamtąd drobne narzędzia, śruby i gwoździe, oddając je do ponownego użytku. Znajdują się nadto wśród tych odpadków w dużej ilości odcinki i wykrawki skór i rzemieni, które stosuje się ogólnie przy opakowaniu.

W ten sposób uzyskuje Ford oszczędności, które dochodzą rocznie do wysokości 15 miljonów dolarów i obniżają koszt produkcji jego samochodów o 2 procent. Powyższa suma jest wymownym przykładem, do jakich wyników można doprowadzić przez zastosowanie rzeczowego zużytkowywania odpadków, i to nietylko w dużych przedsiębiorstwach, ale i w małych.

Nowy film kolorowy.

Praca nad oryginalną ideą Szczepanika.

Przed niedawnym czasem przyniosły pisma wiadomość o tragicznej śmierci polskiego wynalazcy Szczepanika. Genjalny ten wynalazca borykał się całe życie z losem, natrafiając stale na przeszkody, które z zadziwiającą energją pokonywał.

O Szczepaniku było w ostatnich czasach dziwnie cicho, a zupełnie niezasłużenie, dał on bowiem impuls do niejednego doskonałego wynalazku, który wszedł w świat częstokroć pod inną firmą, poprostu dlatego, że wynalazca nie mógł znaleźć pieniędzy na przeprowadzenie swych świetnych pomysłów i musiał nieraz pozbywać się ich, za minimalne wynagrodzenie.

I tak np. pracuje obecnie firma E. Busch w Niemczech nad udoskonaleniem genjalnej idei Szczepanika, na polu kinematografji.

Chodzi tu o udoskonal. filmu kolorowego. Przez kilka lat praca była bezowocna, nie udało się wytworzyć doskonałego filmu kolorowego. W ub. roku firma zwróciła się do filmu dwukolorowego, podczas, gdy film Szczepanika opierał się na syntezie trzykolorowej i osiągnięto odrazu za pierwszym zamachem wspaniałe wyniki, równorzędne tym, jakie uzyskano w Ameryce przy wytwarzaniu filmów dwukolorowych.

Jak wiadomo, wytwarzanie filmów kolorowych do tej chwili stanowi trudność techniczną, przezwyciężaną już niejednokrotnie, ale nie rozwiązaną jeszcze ku pełnemu zadowoleniu. Technicy kilku krajów pracują z uporem nad rozwiązaniem tego zagadnienia, a zwłaszcza nad sposobem, by przebieg wytwórczości uprościć i zmniejszyć koszty. We filmach dwukolorowych niema bezwzględnej wierności kolorów natury. Brak ten, jak uczy doświadczenie, zrównoważa się z nawiązką przez to, że dostaje się obrazy zupełnie czyste pod względem koloru bez obramowań tęczowych. Sposób taki polega na nowem rozwiązaniu zagadnienia głównego bezpośredniej fotografji kolorów, a mianowicie na zadaniu rozkładania kolorów.

Technika optyczna zastosowała obecnie nowe urządzenia, umożliwiające zdejmowanie z danego przedmiotu równocześnie dwóch naraz identycznych obrazków. Obrazki te znajdują się obok siebie na polu obrazu wielkości normalnej, są jednak odwrócone o kąt prosty od zwykłego położenia. Przy tem ustawieniu można wytworzyć kopję zwykłem postępowaniem kontaktowem. Używać należy do wyświetlenia zwykłego projektora, musi on jednak być, — podobnie jak u filmów kolorow. Horsta i filmów Szwajcarskiego towarz. filmu spektralnego — zaopatrzony w specjalną optykę, mającą w tym wypadku zadanie nietylko, jak obydwa powyższe, rzucania na płótno dwóch równocześnie, lecz inaczej zabarwionych obrazków, oraz odwracania ich nadto o kąt prosty.

W tym celu stosuje się specjalny blok pryzmowy. Przy jego pomocy odzwierciadla się najpierw obydwa obrazki nazewnątrz swej osi optycznej, przez co uwydatnia się cenna zdobycz: osi obydwu używanych objektywów projekcyjnych leżą tak daleko od siebie, że można używać objektywów zwykłych rozmiarów.

Na dwie trudności natrafia jeszcze niemożliwość uzyskania dostatecznej ilości światła przez małe objektywy projekcyjne, które stosuje się w wypadkach, w których obrazki małych rozmiarów leżą gęsto obok siebie.

Jakkolwiek idea Szczepanika w ulepszeniu firmy Busch nie jest może jeszcze ostatnim wyrazem w technice filmu kolorowego, to stanowi jednakże duży postęp i jest w każdym bądź razie oryginalną nowością, która z czasem może doprowadzić do świetnych wyników.

W. R.

Zatrucie ołowiem.

Objawy, skutki i środki zapobiegawcze.

Ze względu na szerokie zastosowanie, jakie ołów w technice znajduje, nie od rzeczy będzie poświęcić słów kilka skutkom, jakie on na organizm ludzki wywiera, jak również środkom zapobiegawczym w celu uniknięcia chorób, które on wywołuje. Odnosi się to do robotników w hutach ołowiu, w hutach szkła i porcelany, w fabrykach akumulatorów, śrutu, kapsli na flaszki, malarzy, lakierników, drukarzy, zecerów i wogóle ludzi mających bliższą i stałą styczność z ołowiem.

Ołów dostaje się najczęściej do narządów trawiących drogą pośrednią przez potrawy z rąk do żołądka, kiszek, a ztąd do całego organizmu. Jednorazowa większa dawka ołowiu powoduje silne zatrucie, objawiające się w ciężkich zaburzeniach żołądka i kiszek, a jako antidotum, używa się siarczanów alkalij lub magnezji, wraz z białkiem i mlekiem. Stosuje się też środki przeczyszczające i powodujące gwałtowne wymioty, w celu szybkiego usunięcia z organizmu ołowiu.

Wypadki zatrucia się ołowiem w większych dawkach, są jednakowo rzadkie; częstsze i o wiele niebezpieczniejsze jest natomiast stałe zatruwanie się ołowiem, przez ciągłe pochłanianie małych ilości podczas pracy. Choroba spowodowana ołowiem jest z wszystkich chorób jako skutek pracy w pewnym zawodzie najczęstszą. Ołów, dostający się do organizmu przez pory skóry lub przez oddech, gromadzi się niewydzielany i powoduje chorobę chroniczną.

Pierwsza Cieszyńska fabryka towarów metalowych, żelaznych i czarno-blaszanych

J. Pipersberg, Polski Cieszyn

Założona 1903

SPECJALNOŚĆ SPECJALNOŚĆ

RURY I KOLANA

oraz wszelkie części do piecy pokojowych i kuchennych, jako też każdego rodzaju artykuły żelazno-blaszane, wchodzące w zakres tegoż działu. 2841 Skora i rzetelna obsługa!

Symptomy jej są rozmaite. U jednych objawia się ona porażeniem nerwów, przedewszystkiem tych, które służą do podnoszenia rąk i palców. U innych w wypadkach ciężkich, gwałtownemi kurczami żołądka, połączonemi z obstrukcją, a nierzadko wymiotami. W niektórych wypadkach występują gwałtowne bóle stawów kolanowych, a w bardzo ciężkich już wypadkach zaburzenia mózgowe, powodujące przykre bóle głowy, konwulsje, utratę przytomności, a nawet wzroku. Zatrucie ołowiem powoduje również zanik nerek, a u kobiet jest powodem poronień. W każdym razie chodzi tu o choroby poważne, choć w większej ilości wypadków nie zachodzą poważniejsze komplikacje.

Najważniejszą rzeczą jest rozpoznanie choroby zawczasu. Pierwszym symptomem jest bladość twarzy, co wskazuje na zmianę krwi i rąbek ołowiany, niebiesko - szarego koloru na dziąśle górnej szczęki. Rozkład krwi powodujący blado - żółty kolor twarzy ma swoje źródło w tworzeniu się pewnych ciałek krwi, tak zwanych bazofilnych erytrozytów. Tak samo daje się wykryć w moczu specjalny barwnik hematoporfiryna.

Najważniejszym środkiem zapobiegawczym przeciwko zatruwaniu się ołowiem jest czystość, jak również zastosowanie wszelkich urządzeń ochronnych i zaniechanie wszelkich prac powodujących rozpylanie ołowiu. Ponieważ jednakże nie wszystko i nie zawsze da się uniknąć, powinno się przedewszystkiem wystrzegać wszelkich czynności niepotrzebnych, przez które ołów może dostać się do ust. Stać się to może przez jedzenie, palenie, żucie tytoniu, zażywanie tabaki itd. Po ukończeniu pracy, należy ręce i twarz starannie wymyć i zmienić ubranie.

Mylnem jest mniemanie, że przez spożywanie dużej ilości mleka, jodku potasu i soli glauberskiej, można się ustrzec następstw zatrucia ołowiem. Wielu też ludzi, święcie o tem przekonanych, nie zachowują żadnych środków ostrożności, dziwiąc się potem nagłym objawom choroby na tle zatrucia ołowiem.

W wielu fabrykach mających dużo do czynienia z ołowiem, mają robotnicy możność łatwego i częstego stwierdzenia zatrucia ołowiem. W wypadkach gdzie tego niema, powinni robotnicy, mający styczność z ołowiem, chodzić od czasu do czasu do lekarza i przekonać się, dla własnego spokoju, czy nie zachodzi obawa zatrucia. Zawsze lepiej wcześniej, bo może być za późno, a nie dać się mylić złudzeniom, bo niektóre organizmy są długo bardzo odporne, a objawy choroby występują nieraz dopiero po latach.

Zlekceważenie choroby staje się powodem ciężkich cierpień, i jakkolwiek uleczalnych, to jednak prowadzących do bezwzględnego zaniechania na przyszłość styczności z ołowiem i zmiany zawodu, co dla niejednego może stać się w skutkach katastrofą.

Inż. R. Hubicki.

Przegląd czasopism technicznych.

„Illustr. Technik f. Jedermann" nr. 30, zawiera kilka ciekawych nowości, pomiędzy innemi urządzenie do mechan. przekazywania sygnałów maszyniście, znajdującemu się na lokomotywie; betonowanie ulic według metody „soliditit"; nowy statek powietrzny; praktyczne wskazówki techn. i t. d.

Codzienne programy radjofoniczne

Warszawa, długość fali 480.

Godz. 3.00—3.15 po poł.: Wiadomości gospodarcze.
Godz. 5.00—5.30 po poł.: Wykład.
Godz. 5.30—6.30: Koncert.
Godz. 6.30—8.00: Odczyty.
Godz. 8.00—8.15: Wiadomości rolnicze.
Godz. 8.30—10.00: Przedstawienie wieczorne, urozmaicenia.
Godz. 10.30: Najnowsze wiadomości, znak czasu.

Berlin, długość fali 504 i 571.

Godz. 10.10 przed poł.: Podanie wiadomości o cenach detalicznych artykułów pierwszej potrzeby.
Godz. 10,15: Najnowsze wiadomości. Meteorologja.
Godz. 11—12.50 po poł.: Koncert poranny.
Godz. 12,20: Krótkie sprawozdanie giełdy berlińskiej.
Godz. 12,55: Sygnał czasu ze stacji w Nauen.
Godz. 1,15: Najnowsze wiadomości. Meteorologja.
Godz. 2,20: Sprawozdanie z giełdy berlińskiej.
Godz. 3.10: Giełda płodów rolniczych. — Sygnał czasu.
Godz. 3,30—4,55: Koncert gramofonowy.
Godz. 5.00—6.30: Urozmaicenia popołudniowe.
Godz. 6.30: Podanie czasu, wskazówki dla domu, teatr.
Godz. 8.30: Różne reprodukcje wieczorne, poczem najnowsze wiadomości z dnia, sygnał czasu, meteorologja, wiadomości sportowe, teatr, służba filmowa.
Godz. 10.30—12.00 w nocy: Muzyka do tańca.

Wrocław, długość fali 418.

Godz. 11.15 przed poł.: Meteorologja.
Godz. 11.30: Koncert gramofonowy.
Godz. 12.55 po poł.: Sygnał czasu ze stacji w Nauen.
Godz. 1.30: Meteorologja, wiadomości gospodarcze, podanie czasu.
Godz. 3.30: Najnowsze wiadomości, podanie cen na produkty rolne.
Godz. 3.50—4.20: Koncert gramofonowy.
Godz. 4.30—6.00: Koncert popołudniowy.
Godz. 5.00: Podanie cen produktów rolniczych.
Godz. 6.45: Meteorologja, wskazówki dla domu.
Godz. 6.00—8.15: Wykłady i odczyty.
Godz. 8.25: Koncert, opery, operetki.
Godz. 10.30—12.00: Muzyka do tańca.

Praga, długość fali 368

Godz. 11.30 przed poł.: Ceny produktów rolniczych.
Godz. 12.00 w poł.: Znak czasu.
Godz. 2.00 po poł.: Wiadomości giełdowe.
Godz. 4.30—5.30: Koncert.
Godz. 5.30—7.30: Odczyty.
Godz. 5.45: Wiadomości giełdowe.
Godz. 6.15: Najnowsze wiadomości, ceny produktów roln.
Godz. 8.00: Meteorologja.
Godz. 8.02: Przedstawienie wieczorne.
Godz. 10.00: Znak czasu, najnowsze wiadomości, sport, teatr, film.

Londyn, długość fali 365

Godz. 1.00—2.00 po poł.: Znak czasu z Greenwich. Koncert.
Godz. 4.00: Znak czasu z Greenwich. Wykład.
Godz. 4.15: Koncert.
Godz. 5.15: Urozmaicenia dla dzieci.
Godz. 6.00: Muzyka do tańca.
Godz. 7.00: Znak czasu z Big Ben, meteorologja, najnowsze wiadomości, wykład.
Godz. 10.00: Znak czasu z Greenwich. meteorologja, najnowsze wiadomości.